

HNB

EUROSUSTAV

Platne kartice i kartične transakcije

Statistika platnog prometa

2024.

Godina XI · srpanj 2025.

Sadržaj

Pregled kartičnog tržišta RH	4
Osnovna statistika RH	4
1. Uvod	5
1.1. Struktura publikacije	6
1.2. Zakonodavni okvir	6
1.3. Metodologija	7
2. Struktura kartičnog tržišta i platnoprmetna infrastruktura	9
2.1. Kartične platne sheme	10
Četverostrana kartična shema u RH	10
Trostrana kartična shema u RH.....	11
2.2. Platnoprmetna infrastruktura.....	13
Bankomat.....	13
EFTPOS uređaj.....	15
3. Tržište platnih kartica u RH.....	17
3.1. Platne kartice.....	18
Statusi platnih kartica.....	20
Novoizdane i deaktivirane platne kartice	21
3.1.1. Stupanj tehnološkog razvoja platnih kartica u RH	22
EMV čip i magnetne platne kartice	22
Beskontaktne i kontaktne platne kartice	23
3.2. Imatelji platne kartice	24
Potrošač	24
Poslovni subjekti (nepotrošači).....	25
4. Kartične platne transakcije.....	26
4.1. Ukupne kartične platne transakcije.....	27
4.1.1. Nacionalne kartične platne transakcije.....	29
Nacionalne kartične platne transakcije prema prihvatnim uređajima.....	30
Kupnja robe i usluga	32
Transakcije s udaljenosti (<i>online</i> plaćanja)	35
Transakcije uz fizičku prisutnost (POS terminali)	36
Podizanje gotovog novca	36
Polaganje gotovog novca	38
Ugovorno terećenje.....	39
4.1.2. Međunarodne kartične platne transakcije	40

5. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama.....	44
5.1. Ukupan prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama.....	45
5.1.1. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH.....	51
Kupnja robe i usluga.....	53
Podizanje gotovog novca	54
Polaganje gotovog novca	55
5.1.2. Prihvat kartičnih transakcija hrvatskih izdavatelja koji u RH pružaju prihvatitelji iz drugih država članica EU-a	57
5.1.3. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u inozemstvu	57
Prihvat platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije	60
Usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca	62
6. Pojmovnik	65
7. Dodatak	67
7.1. Popis tablica	67
7.2. Popis okvira.....	68
7.3. Popis slika i prikaza	68

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555

info@hnb.hr, www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1849-790X (online)

Pregled kartičnog tržišta RH

Izdavatelji platnih kartica

19 kreditnih institucija
1 institucija za elektronički novac

Prihvatitelji platnih transakcija (EFTPOS uređaj i internet)

12 kreditnih institucija
6 institucija za elektronički novac i
institucija za platni promet

Kartične sheme (abecedno)

Četverostrane kartične sheme

- MasterCard®
- Visa®

Trostrana kartična shema

- Diners Club International®

Osnovna statistika RH

Populacija / poslovni subjekti

3.866.300 stanovnika
251.254 registrirane pravne osobe
102.817 subjekata u obrtu i slobodnim
zanimanjima
56.594 km² površina RH

Broj imatelja platne kartice

Potrošači: **3,567** mil.
Poslovni subjekti (nepotrošači): **0,274** mil.

Broj platnih kartica

Debitne: **7,023** mil.
Kreditne: **1,69** mil.

Nacionalna kartična plaćanja (izdavatelja u RH)

Broj: **758,49** mil.
Vrijednost: **36,50** milijarda eura

Infrastruktura

EFTPOS uređaji: **142.354**
Bankomati: **3.978**

1. Uvod

Kartične platne transakcije danas su jedan od ključnih segmenata bezgotovinskog plaćanja i omogućuju korisnicima brz, siguran i jednostavan način obavljanja financijskih transakcija. Gotovo svaki građanin posjeduje dvije kartice ili više njih, što potvrđuje koliko su one postale sastavni dio svakodnevnog života.

Neprestani rast broja ukupne vrijednosti kartičnih transakcija odražava promjenu u načinu na koji ljudi upravljaju svojim financijama. Digitalna transformacija dodatno je ubrzala ovaj trend, ponajprije zahvaljujući integraciji kartica s mobilnim aplikacijama i digitalnim novčanicima. Sve veći broj potrošača koristi se platnim karticama ne samo u fizičkim trgovinama, već i za *online* kupnju, što potvrđuje snažan pomak prema bezgotovinskom društvu.

Tijekom 2024. godine zabilježen je rast internetskih kartičnih plaćanja, koji jasno odražava preferencije korisnika za modernim i praktičnim načinima plaćanja. Ukupno je izvršeno 853,23 milijuna kartičnih transakcija u vrijednosti od 41,35 milijarda eura, pri čemu su *online* i beskontaktna plaćanja zauzela dominantni udio. Kupnja robe i usluga putem kartica iznosila je 644,32 milijuna transakcija, a beskontaktna plaćanja činila su čak 79% ukupnog broja svih kartičnih transakcija.

Osim kartičnih plaćanja, tijekom iste godine ostvareno je i 93,12 milijuna transakcija podizanja gotovine, u ukupnoj vrijednosti od 14,2 milijarde eura. Kao rezultat kontinuiranog rasta kartičnih plaćanja i razvoja novih platnih rješenja temeljenih na kartičnim tehnologijama, u nekoliko posljednjih godina primijećen je trend konstantnog porasta udjela broja transakcija plaćenih platnim karticama u odnosu na broj transakcija plaćenih gotovim novcem. Kada govorimo o omjerima plaćanja karticom i gotovinom u proteklom razdoblju, otprilike svaki četvrti fiskalizirani račun plaćen je karticom, dok su ostala tri računa plaćena gotovinom. S obzirom na spomenuti trend, očekujemo da bi udio broja računa plaćenih karticom uskoro mogao biti veći od jedne trećine.

Ova publikacija donosi detaljan pregled tržišta platnih kartica i kartičnih transakcija u Hrvatskoj tijekom 2024. godine, s naglaskom na usporedbu ključnih pokazatelja u odnosu na prethodne godine, osobito 2023. Namijenjena je ne samo korisnicima kartičnih usluga, već i pružateljima platnih usluga, poslovnim subjektima te široj javnosti, s ciljem informiranja o najnovijim trendovima i promjenama u ovom dinamičnom sektoru.

1.1. Struktura publikacije

Publikacija je podijeljena u sedam poglavlja, od kojih svako obrađuje ključne aspekte platnih kartica i kartičnih transakcija.

Prvo je poglavlje Uvod, u kojemu je uz svrhu i strukturu publikacije dan kratak pregled zakonodavnog okvira na temelju kojeg su prikupljeni statistički podaci i osnovna metodološka objašnjenja.

Drugo poglavlje, pod nazivom Struktura kartičnog tržišta i platnoprmetna infrastruktura, daje uvid u modele kartičnih shema i pregled osnovnih prihvatnih uređaja (bankomata i EFTPOS uređaja).

U trećem poglavlju, pod nazivom Tržište platnih kartica u Republici Hrvatskoj (u nastavku teksta: RH), navode se podaci o broju platnih kartica i njihovu tehnološkom razvoju.

Kartične platne transakcije, odnosno četvrto poglavlje, obuhvaća podatke koje su dostavili izdavatelji platnih kartica. Podaci obuhvaćaju sve nacionalne i međunarodne kartične platne transakcije koje su učinjene platnim karticama koje su ti izdavatelji i izdali.

Peto poglavlje, Prihvaćanje platnih transakcija, daje uvid u podatke koje su dostavili prihvatitelji platnih transakcija. Podaci obuhvaćaju sve transakcije prihvata platnih transakcija u RH u eurima izvršenih platnim karticama hrvatskih i inozemnih izdavatelja. Također, u ovom je poglavlju prikazana usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca u RH.

Šesto poglavlje, pojmovnik, objašnjava ključne pojmove korištene u publikaciji radi lakšeg razumijevanja sadržaja.

Sedmo poglavlje sadržava detaljan pregled svih tablica, grafikona i drugih vizualnih elemenata korištenih u publikaciji.

1.2. Zakonodavni okvir

RH je u potpunosti uskladila svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a u području platnog prometa. Zakonom o platnom prometu ("Narodne novine", br. 66/2018, 114/2022. i 136/2024.; u nastavku teksta: ZPP) platne usluge u RH uređene su istovjetno kao i u EU-u, uključujući izdavanje platnih kartica i prihvaćanje kartičnih transakcija.

Statistički podaci o platnim karticama, kartičnim transakcijama i prihvatnim uređajima prikupljaju se na temelju:

- Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu ("Narodne novine", br. 147/2013. i 16/2017.), koja propisuje obvezu izvještavanja Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB) na mjesečnoj razini od 1. 1. 2014.
- Odluke o obvezi dostavljanja podataka o statistici platnog prometa za potrebe Europske središnje banke ("Narodne novine", br. 150/2022.) koja definira izvještajne obveznike, sadržaj izvještaja i rokove dostave podataka HNB-u na tromjesečnoj i polugodišnjoj osnovi.

Izvještajni obveznici su kreditne institucije, institucije za elektronički novac i institucije za platni promet sa sjedištem u RH, podružnice stranih financijskih institucija u RH, zastupnici pružatelja platnih usluga i Financijska agencija.

Podaci se dostavljaju u 11 izvješća koja pokrivaju različite vrste platnih usluga i instrumenata, uključujući kartične transakcije, infrastrukturu i izdavanje platnih instrumenata.

U publikaciji su prikazani podaci o platnim karticama i kartičnim transakcijama u RH za 2023. i 2024. godinu, s usporedbama prema prethodnim godinama na temelju statistike prikupljene u izvješćima: "Izdavanje platnih instrumenata", "Prihvaćanje platnih instrumenata" i "Infrastruktura".

1.3. Metodologija

Podaci u ovoj publikaciji prikupljeni su u skladu s Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu ("Narodne novine", br. 147/2013. i 16/2017.) te Odlukom o dostavi podataka za potrebe Europske središnje banke ("Narodne novine", br. 150/2022.). Metodologija je usklađena sa zakonskim okvirima i regulativom EU-a, uključujući Uredbu (EU) br. 1409/2013 o statistici platnog prometa.

Glavni izvori podataka su pružatelji platnih usluga (tj. izvještajni obveznici), dok su manji dio podataka dali pružatelji kartične infrastrukture (potpoglavlje 2.2.) i Ministarstvo financija – Porezna uprava (potpoglavlje 5.2.). Pružatelji platnih usluga (izvještajni obveznici) čiji su podaci korišteni pri izradi publikacije jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platnih usluga izdavanja platnih kartica i prihvaćanja transakcija izvršenih platnim karticama
2. institucije za elektronički novac koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platnih usluga izdavanja platnih kartica i prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama i
3. institucije za platni promet koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

U publikaciji se na cjelovit način daje pregled kartičnog tržišta u RH za 2024. godinu, odnosno navode se agregirani statistički podaci o:

- platneprometnoj infrastrukturi – prikazani sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca)
- platnim karticama – prikazani na mjesečnoj razini ili sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca)
- kartičnim platnim transakcijama – prikazani na mjesečnoj razini ili godišnje
- transakcijama prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama – prikazani na mjesečnoj razini ili godišnje.

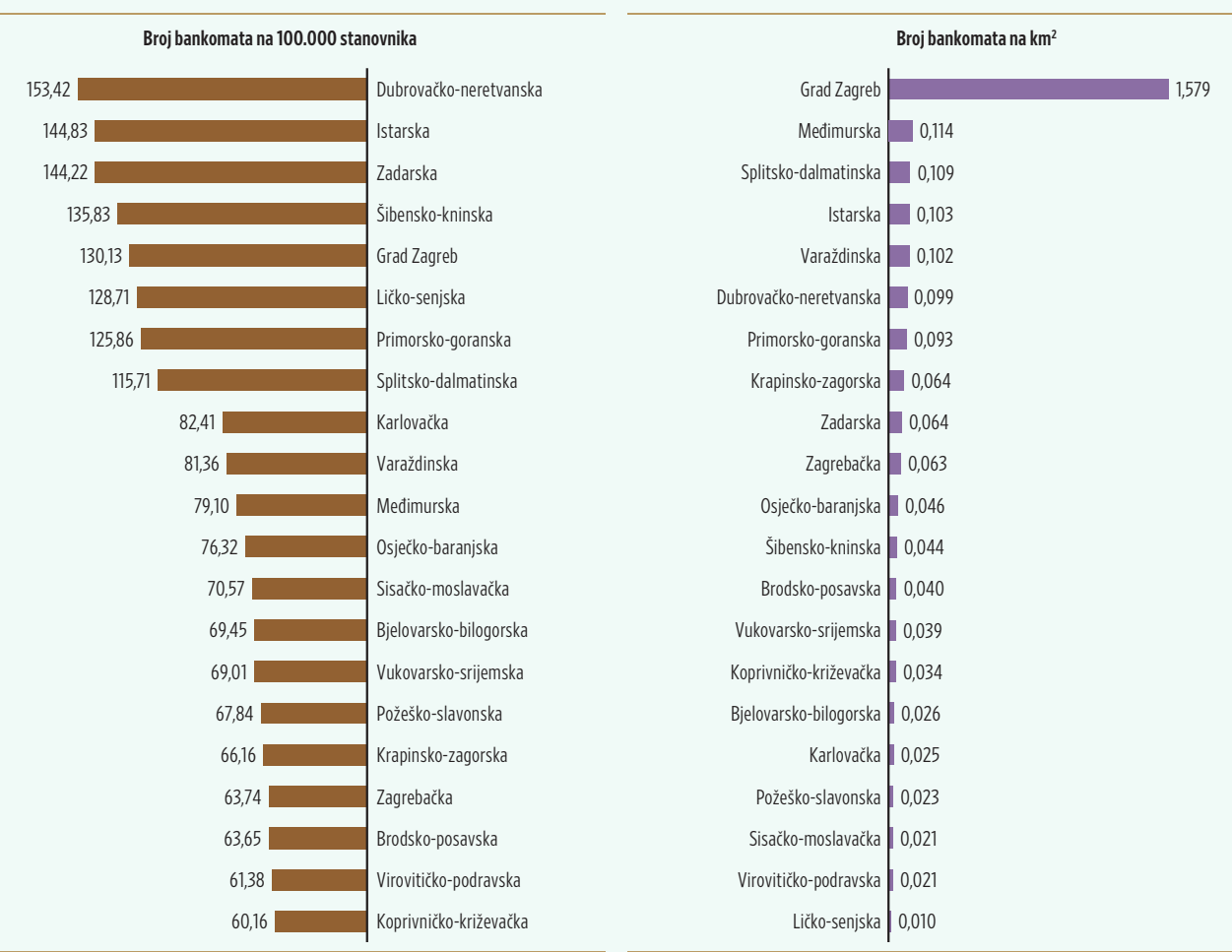
Transakcije su prikazane u valuti u kojoj su izvršene, a za potrebe publikacije sve su vrijednosti preračunate u eure prema srednjem tečaju HNB-a na zadnji dan izvještajnog razdoblja.

Detaljnija metodološka pojašnjenja i definicije nalaze se u odgovarajućim poglavljima publikacije. Ključni pojmovi definirani su Zakonom o platnom prometu i uključuju: platnu karticu, nacionalnu i međunarodnu platnu transakciju te kartičnu platnu shemu.

2. Struktura kartičnog tržišta i platnoprometna infrastruktura

U ovom su poglavlju prikazane kartične platne sheme (potpoglavlje 2.1.) i platnoprometna infrastruktura prema prihvatnim uređajima kao što su bankomati i EFTPOS uređaji (potpoglavlje 2.2.).

Okvir 1. Rasprostranjenost uređaja u RH na dan 31. prosinca 2024.

Bankomati i EFTPOS uređaji u RH

Ukupan broj bankomata	3.978
Ukupan broj EFTPOS uređaja	142.354
Broj bankomata na 100.000 stanovnika	102,89
Broj EFTPOS uređaja na 100.000 stanovnika	3.681,92

Izvor: HNB

2.1. Kartične platne sheme

Kartična platna shema jest skup funkcija, procedura, postupaka, pravila i uređaja koji imatelju platne kartice omogućuju izvršenje kartične platne transakcije i/ili podizanje gotovog novca.

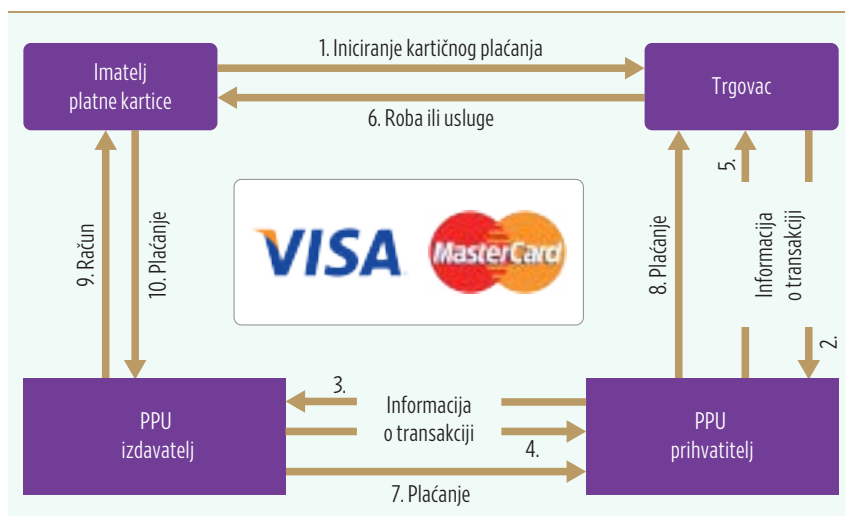
U RH prepoznamo dva modela kartičnih shema: model s četiri sudionika odnosno četverostranu kartičnu shemu i model s tri sudionika odnosno trostranu kartičnu shemu.

Četverostrana kartična shema u RH

U četverostranoj kartičnoj shemi u RH sudionici su: imatelj platne kartice platitelj, trgovac primatelj plaćanja, pružatelj platnih usluga izdavatelj platne kartice (u nastavku teksta: izdavatelj) i pružatelj platnih usluga prihvatitelj platnih transakcija (u nastavku teksta: prihvatitelj).

- **Platitelj – imatelj platne kartice:** potrošač i/ili poslovni subjekt (nepotrošač) odnosno fizička i/ili pravna osoba koja inicira kartičnu platnu transakciju platnom karticom.
- **Primatelj plaćanja – trgovac:** pravna ili fizička osoba koja prihvaća platnu transakciju izvršenu platnom karticom izdavatelja, a ugovorni odnos sklapa s prihvatiteljem.
- **Izdavatelj:** pružatelj platnih usluga koji je imatelju platne kartice (platitelju) izdao platnu karticu koja služi za iniciranje kartičnih platnih transakcija.
- **Prihvatitelj:** pružatelj platnih usluga koji primatelju plaćanja (trgovcu) osigurava prihvaćanje transakcije izvršene platnom karticom i obradu kartične platne transakcije, a koja rezultira prijenosom novca primatelju plaćanja (trgovcu).

Prikaz 1. Četverostrana kartična shema u RH

Napomena: Na slici je prikazan tijek kartične platne transakcije između imatelja platne kartice, trgovca, prihvatitelja i izdavatelja na fizičkom prodajnom mjestu (EFTPOS uređaju) uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice.

Izvor: HNB

Tijek izvršenja kartičnog plaćanja u četverostranoj kartičnoj shemi

između imatelja platne kartice, trgovca, prihvatitelja i izdavatelja na fizičkom prodajnom mjestu odnosno EFTPOS uređaju uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice:

1. Imatelj platne kartice kod trgovca rabi platnu karticu za iniciranje kartičnog plaćanja za kupnju robe i usluga.
2. Imatelj platne kartice na EFTPOS uređaju, preko trgovca, inicira kartičnu platnu transakciju prema prihvatitelju odnosno podaci se preko EFTPOS uređaja šalju prihvatitelju.
3. Prihvatitelj prosljeđuje podatke o transakciji izdavatelju na autorizaciju.
4. Izdavatelj provjerava i potvrđuje (autorizira) transakciju i o tome obavještava prihvatitelja.
5. Nakon zaprimanja odobrenja od izdavatelja prihvatitelj o tome obavještava trgovca preko EFTPOS uređaja.
6. Nakon što je transakcija odobrena, trgovac isporučuje robu i uslugu imatelju platne kartice.
7. Izdavatelj prosljeđuje iznos prihvatitelju za obavljenу kupnju robe i usluga platnom karticom.
8. Prihvatitelj stavlja na raspolaganje sredstva trgovcu.
9. Izdavatelj imatelju platne kartice šalje podatke o trošku za transakciju učinjenu platnom karticom.
10. Imatelj platne kartice podmiruje obvezu za transakciju učinjenu platnom karticom.

Trenutačno na teritoriju RH posluju četverostrane kartične sheme MasterCard® i Visa®. U sustavu četverostrane kartične sheme izdaju se i debitne i kreditne platne kartice. U 2024. ukupno je evidentiran 21 izdavatelj sudionik četverostrane kartične sheme.

Trostrana kartična shema u RH

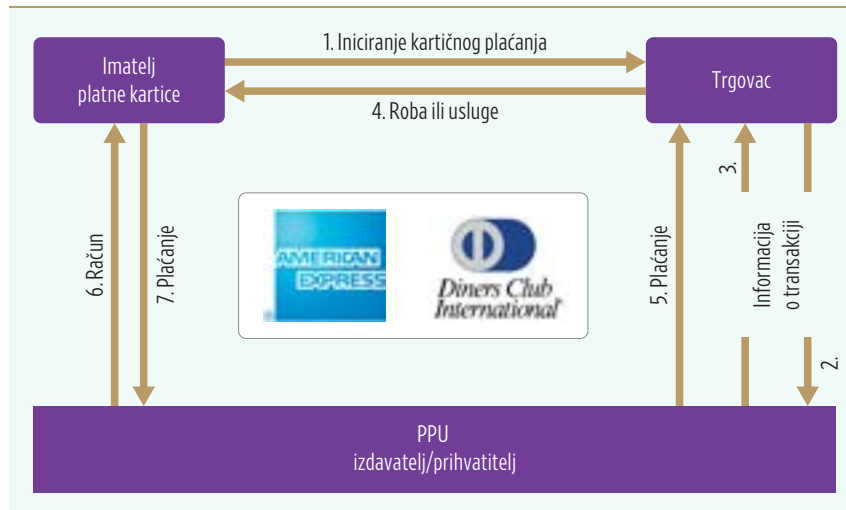
U trostranoj kartičnoj shemi u RH sudionici su: imatelj platne kartice platitelj, trgovac primatelj plaćanja, pružatelj platnih usluga izdavatelj platne kartice (u nastavku teksta: izdavatelj) koji je ujedno i prihvatitelj platne transakcije izvršene platnom karticom (u nastavku teksta: prihvatitelj).

- **Platitelj – imatelj platne kartice:** potrošač i/ili poslovni subjekt (nepotrošač) odnosno fizička i/ili pravna osoba koja inicira kartičnu transakciju platnom karticom.
- **Primatelj plaćanja – trgovac:** pravna ili fizička osoba primatelj plaćanja, koja prihvaća platnu transakciju izvršenu platnom karticom izdavatelja, a ugovorni odnos sklapa s prihvatiteljem.
- **Izdavatelj/prihvatitelj:** u trostranoj kartičnoj shemi izdavatelj i prihvatitelj jest isti pružatelj platnih usluga.

Kao izdavalac, pružatelj platnih usluga ugovorno je vezan s imateljem platne kartice i imatelju kartice (platitelju) izdaje platnu karticu koja služi za iniciranje kartičnih platnih transakcija.

Kao prihvatitelj, pružatelj platnih usluga ugovorno je vezan s primateljem plaćanja (trgovcem) kojem osigurava prihvaćanje platne transakcije izvršene platnom karticom i obradu kartične platne transakcije, a koja rezultira prijenosom novca primatelju plaćanja (trgovcu).

Prikaz 2. Trostrana kartična shema u RH

Napomena: Na slici je prikazan tijek kartične platne transakcije između imatelja platne kartice, trgovca i izdavalca koji je ujedno i prihvatitelj. Transakcija se odvija na fizičkom prodajnom mjestu (EFTPOS uređaju) uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice.
Izvor: HNB

Tijek izvršenja kartičnog plaćanja u trostranoj kartičnoj shemi između imatelja platne kartice, prihvatitelja i izdavalca na fizičkom prodajnom mjestu odnosno EFTPOS uređaju uz fizičku nazočnost imatelja platne kartice:

1. Imatelj platne kartice kod trgovca rabi platnu karticu za iniciranje kartičnog plaćanja za kupnju robe i usluga.
2. Imatelj na EFTPOS uređaju, preko trgovca, inicira kartičnu platnu transakciju prema prihvatitelju odnosno podaci se preko EFTPOS uređaja šalju prihvatitelju.
3. Izdavalac/prihvatitelj provjerava i odobrava (autorizira) transakciju i o tome obavještava trgovca preko EFTPOS uređaja.
4. Nakon što je transakcija odobrena, trgovac isporučuje robu i uslugu imatelju platne kartice.
5. Izdavalac/prihvatitelj stavlja na raspolaganje sredstva trgovcu.
6. Izdavalac/prihvatitelj imatelju platne kartice šalje podatke o trošku za transakciju učinjenu platnom karticom.
7. Imatelj platne kartice podmiruje obvezu za transakciju učinjenu platnom karticom.

Trostrane kartične sheme obično su sheme kreditnih kartica i u sklopu njih ne izdaju se debitne kartice. U 2024. ukupno je evidentiran jedan pružatelj platnih usluga sudionik trostrane kartične sheme. Na teritoriju RH trostrana je kartična shema Diners Club International®.

2.2. Platnoprometna infrastruktura

Podaci o platnoprometnoj infrastrukturi prikupljaju se od pružatelja platnih usluga i od pravnih osoba koje su vlasnici prihvatnih uređaja (EFTPOS uređaja i bankomata) preko kojih pružatelji platnih usluga prihvatitelji pružaju platnu uslugu prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

Na tržištu RH na dan 31. prosinca 2024. ukupno je bilo 146.822 uređaja na kojima se obavlja prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama, od kojih je 3.978 bankomata, 142.354 EFTPOS uređaja za kupoprodaju robe i usluga i 490 EFTPOS uređaja na kojima je imateljima platne kartice omogućeno samo podizanje i/ili polaganje gotovog novca (Tablica 1.).

Tablica 1. Ukupan broj uređaja na kojima se obavlja prihvata platnih kartica na teritoriju RH

Prihvatni uređaji	Ukupno na dan 31. 12. 2020.	Ukupno na dan 31. 12. 2021.	Ukupno na dan 31. 12. 2022.	Ukupno na dan 31. 12. 2023.	Ukupno na dan 31. 12. 2024.
Bankomati	4.894	4.692	4.184	4.277	3.978
EFTPOS uređaji	107.654	118.731	125.677	132.265	142.354
EFTPOS uređaji za isplatu i uplatu	682	420	418	498	490

Izvor: HNB

Bankomat

Bankomat je elektromehanički uređaj koji omogućuje imateljima platnih kartica podizanje i/ili polaganje gotovog novca, korištenje usluge davanja informacija i druge usluge.

Na dan 31. prosinca 2024. na teritoriju RH ukupno je evidentirano 3.978 aktivnih bankomata, od kojih je najveći broj bankomata evidentiran u Gradu Zagrebu, i to njih 1.012, a najmanji broj bankomata u Virovitičkoj-podravskoj županiji i Požeško-slavonskoj županiji, po 42 (tablice 1. i 2.).

Tablica 2. Broj bankomata prema županijama na teritoriju RH na dan 31. prosinca 2024.

Županija	Ukupan broj bankomata
Zagrebačka	194
Krapinsko-zagorska	79
Sisačko-moslavačka	96
Karlovačka	91
Varaždinska	129
Koprivničko-križevačka	60
Bjelovarsko-bilogorska	69
Primorsko-goranska	333
Ličko-senjska	55
Virovitičko-podravska	42
Požeško-slavonska	42
Brodsko-posavska	81
Zadarska	234
Osječko-baranjska	193
Šibensko-kninska	130
Vukovarsko-srijemska	96
Splitsko-dalmatinska	493
Istarska	289
Dubrovačko-neretvanska	177
Međimurska	83
Grad Zagreb	1.012
Ukupno	3.978

Izvor: HNB

Od ukupnog broja bankomata, na dan 31. prosinca 2024. njih 1.132 u sustavu je videonadzora i 677 u osiguranom prostoru. Bankomati u osiguranom prostoru jesu bankomati koji su smješteni u poseban, zatvoren prostor za tu namjenu, a fizički je pristup osiguran primjenom odgovarajućih mjera fizičke i/ili tehničke zaštite. Pritom jedan bankomat može biti svrstan u oba navedena obilježja.

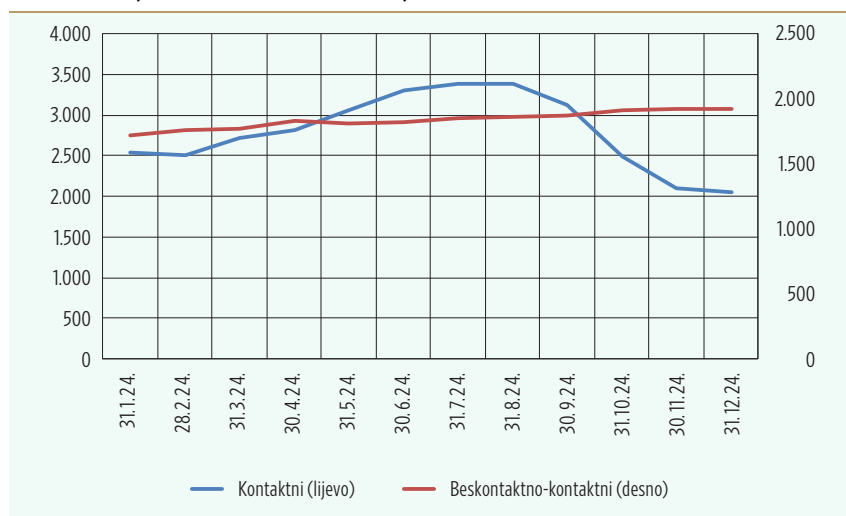
Bankomati se mogu podijeliti na kontaktne i beskontaktno-kontaktne. Kontaktni bankomati podržavaju samo prihvrat platnih kartica koje sadržavaju zapise temeljene samo na čipu i/ili magnetnoj traci. Beskontaktno-kontaktni bankomati podržavaju prihvrat platnih kartica koje, osim zapisa temeljenog na magnetnoj traci i/ili čipu, sadržavaju i zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji (blizinsko čitanje kartice, NFC i slično).

Podaci na Slici 1. pokazuju trend povećavanja broja beskontaktno-kontaktne bankomata odnosno bankomata kod kojih je dovoljno samo prisloniti karticu na čitač predviđen za to i nakon toga unijeti PIN u vremenski ograničenom razdoblju. Navedenom mogućnošću mogu

se koristiti samo korisnici kartica koji imaju kartice s beskontaktnom funkcionalnošću. Od ukupnog broja bankomata u RH njih 48% (ukupno 1.926 na dan 31. prosinca 2024.) beskontaktno-kontaktne su bankomati, odnosno možemo se njima koristiti tako da samo prislonimo karticu i zatim unesemo PIN.

Nadalje, iz prikazanoga ukupnog broja bankomata na teritoriju RH možemo zaključiti da broj bankomata ima izražen sezonski karakter, odnosno da se njihov broj znatnije povećava u ljetnim mjesecima za vrijeme turističke sezone, te je u kolovozu 2024. evidentiran najveći broj aktivnih bankomata, njih 5.245.

Slika 1. Broj bankomata na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na stanje na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca u 2024.

Izvor: HNB

EFTPOS uređaj

EFTPOS uređaj (engl. *Electronic funds transfer at point of sale*) elektronički je uređaj koji omogućuje imateljima platnih kartica iniciranje kartičnih platnih transakcija na prodajnom mjestu.

Na dan 31. prosinca 2024. ukupno je evidentirano 142.354 EFTPOS uređaja, što je povećanje od 7,6% u odnosu na dan 31. prosinca 2023. (Tablica 1.).

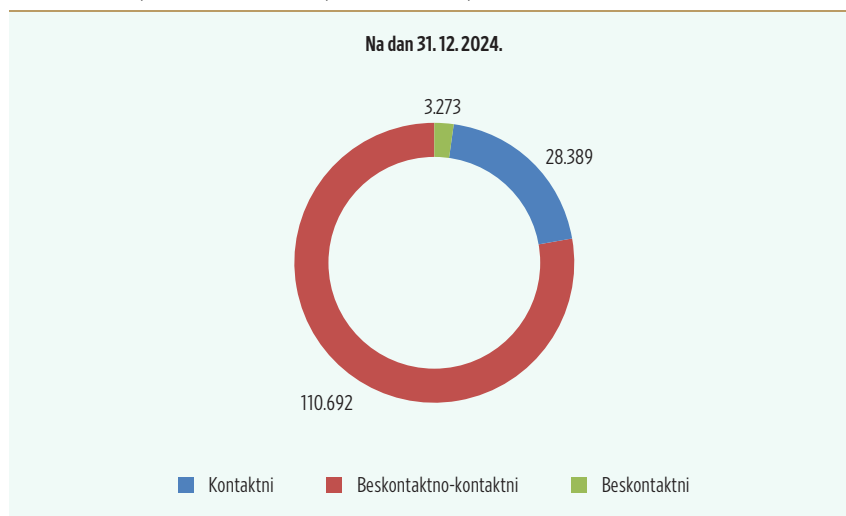
EFTPOS uređaji mogu se podijeliti na kontaktne, beskontaktno-kontaktne i beskontaktne. Kontaktne EFTPOS uređaji podržavaju prihvatanje platnih kartica koje sadržavaju zapise temeljene samo na čipu i/ili magnetnoj traci. Beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaji podržavaju prihvatanje platnih kartica koje, osim zapisa temeljenog na magnetnoj traci i/ili čipu, sadržavaju i zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji (blizinsko čitanje kartice, NFC i slično). Beskontaktni EFTPOS uređaji podržavaju prihvatanje platnih

kartica koje sadržavaju zapise temeljene na beskontaktnoj tehnologiji (blizinsko čitanje kartice, NFC i slično).

Unutar kategorije EFTPOS uređaja, kao i u 2023. godini, i tijekom 2024. nastavlja se trend povećavanja broja beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja, s 108.262 koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2023. na 110.692 koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2024., što čini 78% svih EFTPOS uređaja.

Broj kontaktnih EFTPOS uređaja na dan 31. prosinca 2024. iznosio je 28.389, a beskontaktnih 3.273 (slike 2. i 3.).

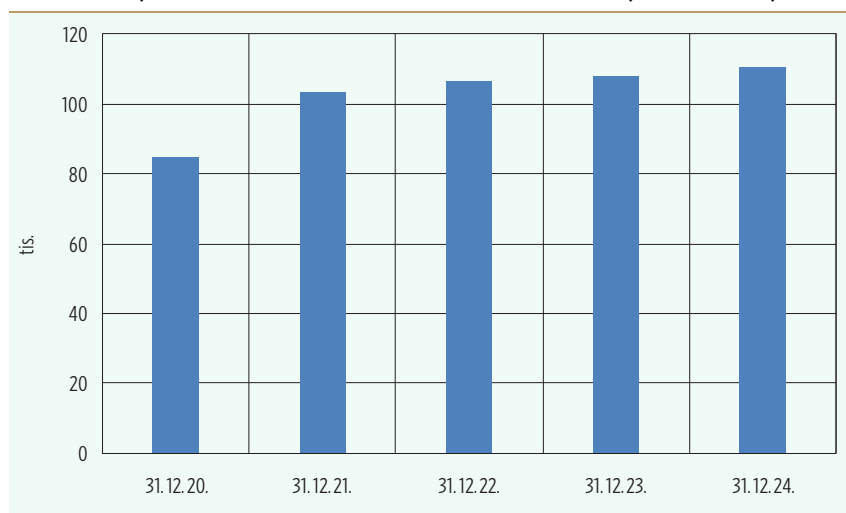
Slika 2. Broj EFTPOS uređaja na teritoriju RH

Izvor: HNB

Rast broja beskontaktno-kontaktne uređaja počeo je 2014. godine s razvojem beskontaktna tehnologije i posljednjih se godina usporio. Na dan 31. prosinca 2024. evidentirano je 110.692 beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja, što je povećanje od 2,2% u odnosu na dan 31. prosinca 2023. (Slika 3.).

Slika 3. Broj beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na stanje na posljednji dan izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

3. Tržište platnih kartica u RH

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o platnim karticama izdanima od pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH.

Pružatelji platnih usluga izdavatelji (u nastavku teksta: izdavatelji) u RH jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac¹ koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica.

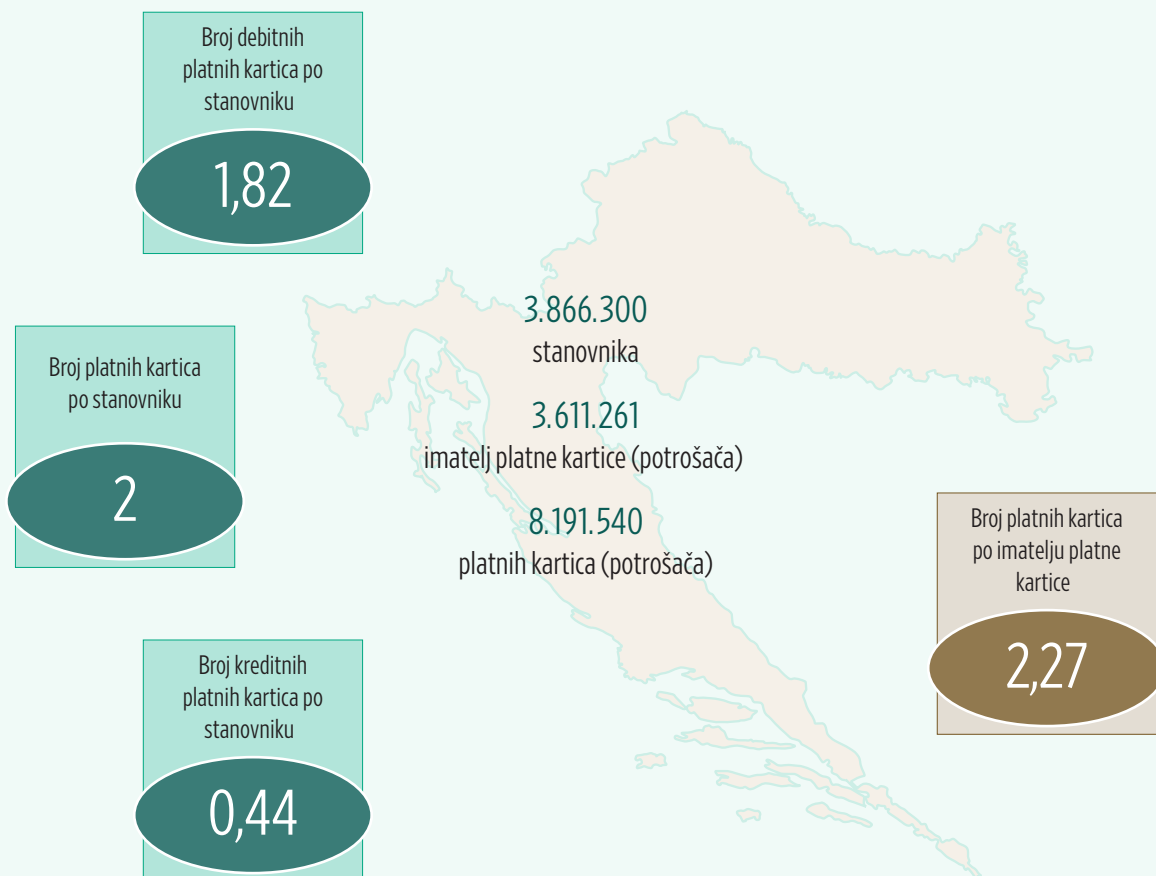
Izdavatelj jednom imatelju platne kartice može izdati više platnih kartica. Također, jedan imatelj platne kartice može imati platne kartice izdane od više izdavatelja.

Poglavlje je podijeljeno u tri dijela:

- prvi dio sadržava pregled broja platnih kartica na tržištu RH (potpoglavlje 3.1.)
- drugi dio sadržava pregled stupnja tehnološkog razvoja platnih kartica (potpoglavlje 3.1.1.)
- treći dio sadržava pregled broja platnih kartica prema imatelju (potpoglavlje 3.2.).

¹ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

Okvir 2. Zastupljenost platnih kartica potrošača u RH na dan 31. prosinca 2024.

Izvor: HNB

3.1. Platne kartice

Platna kartica je platni instrument koji omogućuje njezinu imatelju izvršenje plaćanja robe i usluga bilo preko prihvatnog uređaja ili na daljinu i/ili koji omogućuje podizanje i polaganje gotovog novca i/ili korištenje drugih usluga na bankomatu ili drugim prihvatnim uređajima te prijenos novčanih sredstava, a koje omogućuje iniciranje platne transakcije i njezino izvršavanje u sklopu kartične platne sheme.

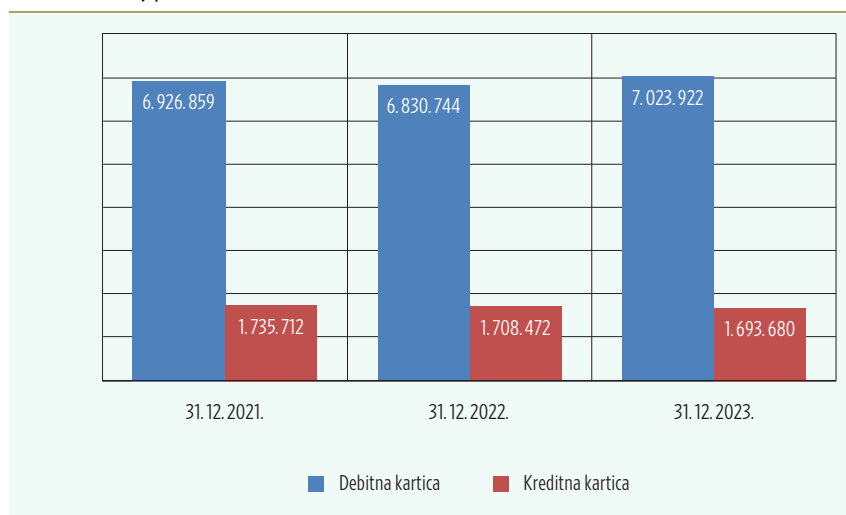
Osnovna je podjela platnih kartica prema dospelosti i podmiranju troškova odnosno prema trenutku kada imatelj podmiruje iznos učinjenih troškova po platnoj kartici. U skladu s tim platne kartice dijele se na debitne (plaćanje odmah, engl. *pay now*), kreditne (plaćanje poslije, engl. *pay later*) i prepaid kartice² (plaćanje unaprijed, engl. *pay in advance*).

2 Statistički podaci o prepaid platnim karticama nisu uključeni u pregled ove publikacije.

- **Debitne platne kartice** (u nastavku teksta: debitne kartice) omogućuju imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata, drugih uređaja i na šalterima kreditnih institucija. Pri korištenju debitne kartice račun za plaćanje imatelja kartice tereti se za učinjeni trošak odmah nakon izvršenja kartične platne transakcije uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenoga dopuštenog prekoračenja.
- **Kreditne platne kartice** (u nastavku teksta: kreditne kartice) omogućuju imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja. Upotreba kreditne kartice ne uvjetuje imatelju osigurano pokriće na računu za plaćanje za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja. Za izvršenje platne transakcije korisniku kreditne kartice odobren je kredit (limit). Troškovi nastali korištenjem kreditne kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se u rokovima definiranim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, tj. nakon određenog vremena. Kreditne kartice obuhvaćaju kreditne, charge, revolving, kartice s odgođenom naplatom i članske kartice.

Na dan 31. prosinca 2024. u RH ukupno je evidentirano 8.717.602 platne kartice potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača), a od toga je 7.023.922 debitne kartice (80,6%) i 1.693.680 kreditnih kartica (19,4%). Na dan 31. prosinca 2024. ukupan broj platnih kartica povećao se za 2,1% u odnosu na dan 31. prosinca 2023. U istom razdoblju broj debitnih platnih kartica povećao se za 2,8%, a kreditnih smanjio za 0,9% (Slika 4.).

Slika 4. Broj platnih kartica

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj korištenih, nekorisćenih i blokiranih platnih kartica na dan 31. prosinca svake godine.

Izvor: HNB

Platne kartice izdaju se potrošačima i/ili poslovnim subjektima (nepotrošačima). Potrošaču može biti izdana osnovna i dodatna platna kartica. Korisniku platne kartice poslovnom subjektu (nepotrošaču) može biti izdana samo osnovna platna kartica.

Na dan 31. prosinca 2024. u RH evidentirano je ukupno 8.191.540 platnih kartica izdanih potrošačima, od kojih je 87% osnovnih platnih kartica (Tablica 3.).

Tablica 3. Broj platnih kartica izdanih u RH prema korisniku na dan 31. prosinca 2024.

Vrsta platne kartice	Potrošač		Poslovni subjekt (nepotrošač)	Ukupno
	Osnovna	Dodatna	Osnovna	
Debitna platna kartica	5.656.391	930.009	437.522	7.023.922
Kreditna platna kartica	1.509.086	96.054	88.540	1.693.680
Ukupno	7.165.477	1.026.063	526.062	8.717.602

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj platnih kartica na dan 31. prosinca 2024.
Izvor: HNB

Kako je već pojašnjeno, platne kartice dijele se na debitne i kreditne. Kreditne platne kartice mogu se podijeliti i prema vrsti ugovora između izdavatelja i imatelja platne kartice te prema dogovorenom načinu otplate troškova. U skladu s navedenim kartice dijelimo na debitne kartice, charge kartice, revolving kartice, kartice s odgođenom naplatom, kreditne kartice i određene kombinacije navedenih mogućnosti.

Od ukupnog broja kartica u RH na dan 31. prosinca 2024. najzastupljenije su debitne kartice s udjelom od 81%, slijede charge kartice s udjelom od 8%, kartice s funkcijom odgođene naplate s udjelom od 5% i revolving kartice s udjelom od 4%. Razrada platnih kartica prema vrstama prikazana je u Tablici 4.

Tablica 4. Broj platnih kartica izdanih u RH prema vrsti kartice na dan 31. prosinca 2024.

Vrsta platne kartice	Broj platnih kartica	Udio
Debitna kartica	7.023.922	81%
Charge kartica	656.033	8%
Kartica s odgođenom naplatom	410.791	5%
Revolving kartica	374.085	4%
Kreditna kartica	155.936	2%
Ostalo/članska	96.835	1%
Ukupno	8.717.602	100%

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj platnih kartica na dan 31. prosinca 2024.
Izvor: HNB

Statusi platnih kartica

Izdana platna kartica može imati različite statuse ovisno o korištenosti: korištena, nekorisštena i blokirana. Zbroj korištenih, nekorisštenih i blokiranih platnih kartica čini ukupan broj platnih kartica izdanih u RH prikazanih na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca.

Pojam korišteno podrazumijeva da je s platnom karticom unatrag jedne godine izvršena barem jedna kartična platna transakcija, a pojam nekorišteno podrazumijeva da s platnom karticom unatrag jedne godine nije izvršena nijedna kartična platna transakcija. Pod pojmom unatrag jedne godine podrazumijeva se godina dana od posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca), a ne kalendarska godina.

Blokirana platna kartica jest platna kartica u optjecaju kojoj je privremeno onemogućeno korištenje i izvršavanje kartičnih platnih transakcija.

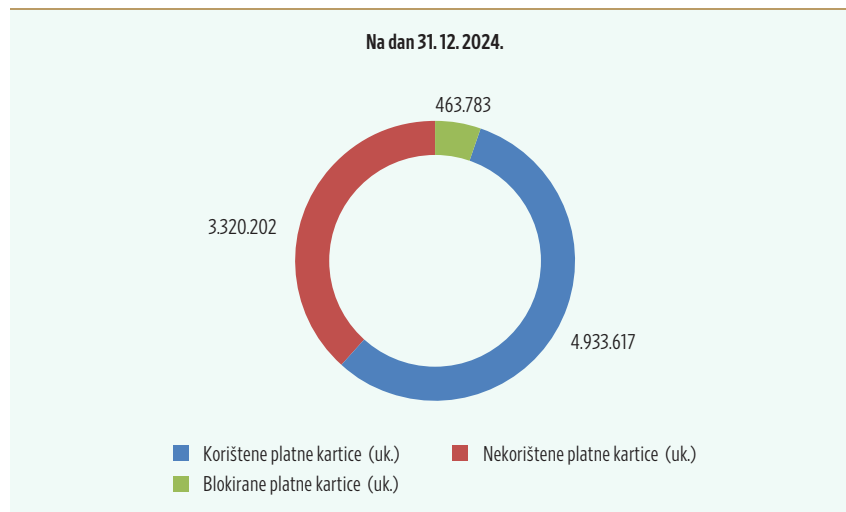
U 2024. prosječan mjesečni broj:

- korištenih platnih kartica iznosi 4,92 milijuna
- nekorištenih platnih kartica iznosi 3,47 milijuna
- blokiranih platnih kartica iznosi 0,50 milijuna.

Iz zaprimljenih je podataka o platnim karticama vidljivo kako se u ukupnom broju platnih kartica u 2024. prosječno mjesečno koristi 55,40%, odnosno od ukupnog broja izdanih platnih kartica u RH svaka druga kartica nije korištena u posljednjih godinu dana (39,15%) ili je blokirana (5,45%).

Prikaz broja korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica na kraju svakog mjeseca u 2024. prikazan je na Slici 5.

Slika 5. Broj korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj korištenih, nekorištenih i blokiranih platnih kartica.
Izvor: HNB

Novoizdane i deaktivirane platne kartice

Pod pojmom novoizdana platna kartica podrazumijeva se platna kartica koja je prvi put izdana imatelju tijekom izvještajnog mjeseca. Podatak o platnim karticama sa statusom novoizdana odnosi se na novoizdane kartice tijekom cijeloga izvještajnog mjeseca, a ne na njihovo stanje na posljednji dan izvještajnog mjeseca.

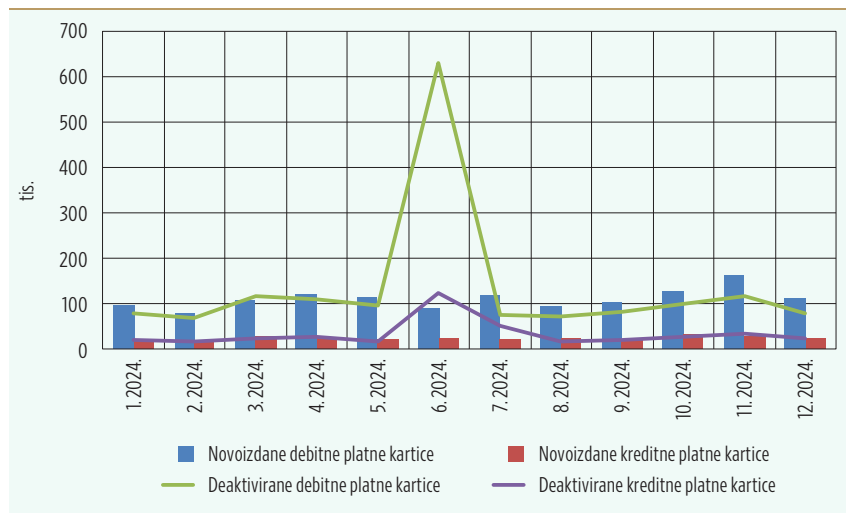
U 2024. ukupno je novoizdana 1.615.881 platna kartica, od kojih je 1.327.001 ili 82% debitnih kartica i 288.880 ili 18% kreditnih kartica (Slika 6.).

Pod pojmom deaktivirana platna kartica podrazumijeva se platna kartica kojoj je trajno onemogućeno korištenje i izvršavanje kartičnih platnih transakcija. Podatak o platnim karticama sa statusom deaktivirana odnosi se na deaktivirane kartice tijekom cijeloga izvještajnog mjeseca.

U 2024. ukupno je deaktivirano 2.004.584 platne kartice, od kojih je 1.617.570 ili 81% debitnih kartica i 387.014 ili 19% kreditnih kartica (Slika 6.).

Iz mjesečnih podataka vidi se da je u većini mjeseci broj novoizdanih debitnih kartica bio znatno veći od kreditnih, dok je izrazito visok broj deaktiviranih kartica u lipnju 2024. rezultat promjene kartičnog brenda kod jedne banke koja je tada deaktivirala sve stare kartice i zamijenila ih novima.

Slika 6. Broj novoizdanih i deaktiviranih platnih kartica prema vrsti kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj novoizdanih i deaktiviranih platnih kartica tijekom svakoga izvještajnog mjeseca u 2024.

Izvor: HNB

3.1.1. Stupanj tehnološkog razvoja platnih kartica u RH

Platne kartice u Hrvatskoj danas primjenjuju nekoliko različitih tehnologija. Najčešće kartice imaju ugrađeni EMV čip, magnetnu traku i mogućnost beskontaktnog plaćanja.

EMV čip i magnetne platne kartice

Većina kartica u Hrvatskoj ima i EMV čip i magnetnu traku, dok kartice koje imaju samo magnetnu traku postaju sve rjeđe. EMV standard razvijen je 1993. godine zajedničkim radom poznatih platnih sustava Europay, MasterCard i Visa (po čijim su se početnim slovima i nazvali EMV karticama). Ovaj standard koristi se za sigurno i pouzdano obavljanje

transakcija s karticama koje imaju mikročip, tzv. pametne kartice. One su znatno sigurnije od kartica koje imaju samo magnetnu traku jer bolje štite od prijevара.

Na kraju 2024. godine u Hrvatskoj je bilo oko 8.615.221 EMV kartica, što je gotovo 99% svih kartica.

Beskontaktne i kontaktne platne kartice

Ovisno o primijenjenoj tehnologiji iniciranja platnih transakcija, sve platne kartice mogu se podijeliti u dvije osnovne vrste: kontaktne i beskontaktne.

- **Kontaktne kartice** – plaćanje se obavlja tako da karticu umetnete ili provučete kroz uređaj (poput POS uređaja). Ove kartice imaju čip i/ili magnetnu traku.
- **Beskontaktne kartice** – osim što mogu raditi kao kontaktne, ove kartice omogućuju i plaćanje tako da ih samo približite uređaju, bez umetanja. Beskontaktno plaćanje brzo je i praktično jer rabi tehnologiju bliskoga bežičnog prijenosa podataka. Beskontaktne kartice imaju sve funkcije kontaktnih kartica, ali s dodatnom pogodnosti brzog plaćanja bez fizičkog dodira s uređajem.

Tablica 5. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica izdanih u RH na dan 31. prosinca 2024.

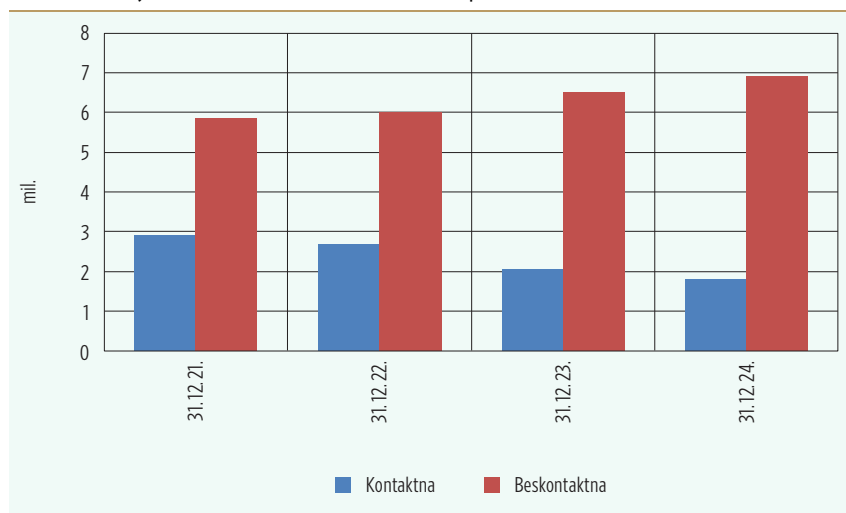
Vrsta platne kartice	Kontaktna	Beskontaktna	Ukupno
Debitna platna kartica	1.460.309	5.563.613	7.023.922
Kreditna platna kartica	345.160	1.348.520	1.693.680
Ukupno	1.805.469	6.912.133	8.717.602

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj platnih kartica na dan 31. prosinca 2024.
Izvor: HNB

Od ukupnog broja platnih kartica na dan 31. prosinca 2024. kontaktnih je 1.805.469 ili 20,7%, a beskontaktnih 6.912.133 odnosno 79,3% (Tablica 5.). Ovaj podatak potvrđuje da se i u 2024. godini u Republici Hrvatskoj nastavio trend izdavanja kartica s beskontaktnom funkcionalnošću. Od ukupnog broja beskontaktnih platnih kartica njih 5.563.613 ili 63,8% čine debitne platne kartice (Tablica 5.). Možemo pretpostaviti da će daljnji rast udjela beskontaktnih kartica ovisiti i o dinamici uobičajene zamjene starih kartica novima od strane izdavatelja.

Tijekom 2024. nastavlja se smanjivanje udjela broja kontaktnih platnih kartica s 24,09% (2.056.716), koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2023., na 20,7% (1.805.469), koliko ih je evidentirano na dan 31. prosinca 2024.

Slika 7. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica na posljednji dan izvještajne godine. Uključene su korištene, nekoristišene i blokirane platne kartice.
Izvor: HNB

3.2. Imatelji platne kartice

U ovom poglavlju dan je pregled broja platnih kartica prema imatelju. Kako je već u uvodu pojašnjeno, jednom imatelju platne kartice može biti izdano više platnih kartica kod istog izdavatelja. Također, jedan imatelj platne kartice može imati platne kartice izdane od više izdavatelja. U ovom pregledu obuhvaćene su platne kartice izdane od izdavatelja u RH.

Imatelj platne kartice može biti potrošač i poslovni subjekt (nepotrošač).

Potrošač

Na dan 31. prosinca 2024. evidentiran je ukupno 3.611.261 imatelj platnih kartica potrošača u Hrvatskoj. Kada se usporedi s procijenjenim brojem stanovnika (oko 3.866.300), proizlazi da 93,4% ukupne populacije posjeduje barem jednu platnu karticu.

Na dan 31. prosinca 2024. ukupan broj imatelja platnih kartica potrošača koji imaju debitnu karticu iznosio je 3.589.895, odnosno 92,9% stanovništva RH ima barem jednu debitnu karticu. Nadalje, broj imatelja koji imaju samo debitnu karticu na dan 31. prosinca 2024. iznosio je 2.470.092, odnosno 63,9% stanovništva RH ima samo debitnu karticu, odnosno ne posjeduje kreditnu karticu. Ukupan broj imatelja platnih kartica potrošača koji imaju kreditnu platnu karticu jest 1.141.169 ili 29,5% stanovništva RH.

No, važno je istaknuti da ovaj postotak treba promatrati s određenom rezervom jer u ukupni broj stanovnika ulaze i djeca i maloljetnici, koji najčešće nemaju platne kartice, kao i strani radnici, koji imaju kartice.

Naime, prema službenim procjenama³ 15% – 20% stanovništva jesu maloljetne osobe (do 18 godina), a procjenjuje se da u RH radi i boravi više od 200.000 stranih radnika, uglavnom iz trećih zemalja. Većina njih ima otvorene račune u bankama i služi se platnim karticama za svakodnevne financijske aktivnosti.

Tablica 6. Broj imatelja platnih kartica u RH (potrošača)

Broj PPU izdavatelja	Broj imatelja	Ukupno debitne kartice	Ukupno kreditne kartice	Ukupno platne kartice
Jedan	2.627.890	4.021.776	550.326	4.580.729
Dva	774.496	1.847.962	688.300	2.536.262
Tri	174.550	566.013	281.347	847.360
Četiri	29.586	124.324	70.062	194.386
Pet i više	4.739	26.325	15.105	41.430
Ukupno	3.611.261	6.586.400	1.605.140	8.191.540

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj na dan 31. prosinca 2024.
Izvor: HNB

Poslovni subjekti (nepotrošači)

Na dan 31. prosinca 2024. evidentirano je ukupno 313.223 imatelja platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača).

U Tablici 7. dan je prikaz broja imatelja platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača) prema broju izdavatelja. Vidljivo je da najveći broj imatelja platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača), njih 91%, ima platne kartice izdane od jednog izdavatelja (Tablica 7.).

Tablica 7. Broj imatelja platnih kartica u RH poslovnih subjekata (nepotrošača)

Broj PPU izdavatelja	Broj imatelja	Ukupno debitne kartice	Ukupno kreditne kartice	Ukupno platne kartice
Jedan	285.452	357.593	46.959	404.552
Dva	23.476	60.617	29.940	90.557
Tri	3.596	14.928	9.020	23.948
Četiri	612	3.795	2.163	5.958
Pet i više	87	589	458	1.047
Ukupno	313.223	437.522	88.540	526.062

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj na dan 31. prosinca 2024.
Izvor: HNB

3 Državni zavod za statistiku: STANOVNIŠTVO PREMA DOBI I SPOLU – PROCJENA SREDINOM GODINE, PROSJEČNA STAROST STANOVNIŠTVA I OČEKIVANO TRAJANJE ŽIVOTA

4. Kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o ukupnom broju i vrijednosti nacionalnih i međunarodnih platnih transakcija učinjenih platnim karticama izdanima od pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH.

Pružatelji platnih usluga izdavatelji (u nastavku teksta: izdavatelji) u RH jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac⁴ koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica.

Kartična platna transakcija usluga je koja se temelji na prihvatnoj kartičnoj infrastrukturi i pravilima poslovanja kartične platne sheme za izvršavanje platne transakcije debitnom ili kreditnom karticom.

Kartične platne transakcije mogu biti:

- **nacionalna kartična platna transakcija** – kartična platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga (izdavatelj) i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja (prihvatitelj) ili samo jedan pružatelj platnih usluga (izdavatelj koji je ujedno i prihvatitelj) koji se nalaze u RH

Uključuju se ukupan broj i vrijednost kartičnih platnih transakcija izvršenih u RH od strane potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s platnim karticama izdavatelja.

- **međunarodna kartična platna transakcija** – kartična platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (izdavatelj) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (prihvatitelj) u trećoj državi ili drugoj državi članici.

Uključuju se ukupan broj i vrijednost platnih transakcija izvršenih izvan RH (u drugim državama članicama ili trećim državama) od strane potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s platnim karticama izdavatelja.

Razvojem tržišta platnih kartica razvijale su se i kartične platne transakcije koje više nisu samo transakcije kupnje robe i usluga preko EFTPOS uređaja

⁴ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

i transakcije podizanja i polaganja gotovog novca na bankomatima, već obuhvaćaju i transakcije kupnje robe i usluga internetom te transakcije ugovornih terećenja preko platne kartice i podizanja gotovog novca preko EFTPOS uređaja i ostalim kanalima i načinima.

Poglavlje je podijeljeno u tri dijela:

- u prvom dijelu prikazani su ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdavatelja (potpoglavlje 4.1.)
- u drugom dijelu prikazani su ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdavatelja (potpoglavlje 4.1.1.)
- u trećem dijelu prikazani su ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdavatelja (potpoglavlje 4.1.2.).

Okvir 3. Nacionalne kartične platne transakcije po stanovniku u 2024.

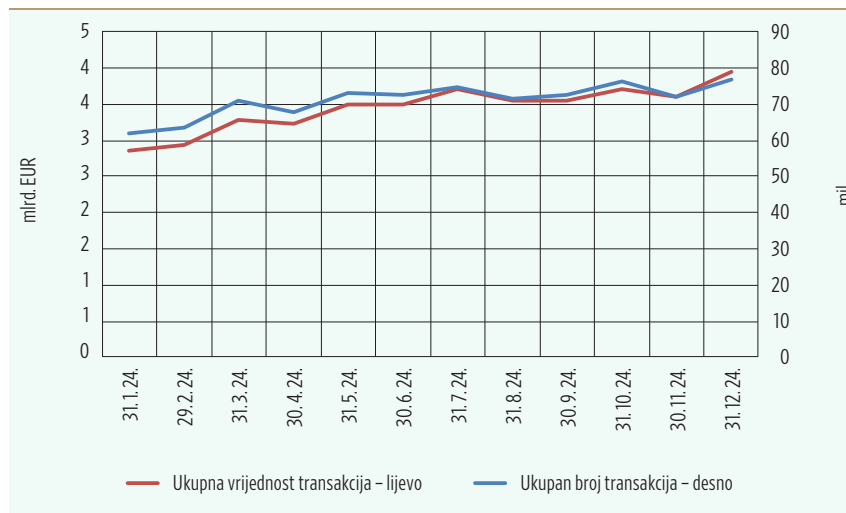
Izvor: HNB

4.1. Ukupne kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o ukupnim kartičnim platnim transakcijama — i nacionalnim i međunarodnim — izvršenima platnim karticama koje izdaju pružatelji platnih usluga sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Tijekom 2024. godine platne kartice izdavalo je ukupno 19 kreditnih institucija i 2 institucije za elektronički novac. Njihovi su korisnici obavili ukupno 853,23 milijuna kartičnih platnih transakcija, u ukupnoj vrijednosti od 41,35 milijarda eura (Slika 8.).

Slika 8. Broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2024.

Izvor: HNB

U usporedbi s 2023. godinom, broj transakcija porastao je za 9,9%, a ukupna je vrijednost transakcija porasla za 17,5%.

Prosječan mjesečni broj platnih transakcija karticama izdanima u RH iznosio je 71,10 milijuna, a prosječna mjesečna vrijednost transakcija tim karticama 3,45 milijarda eura.

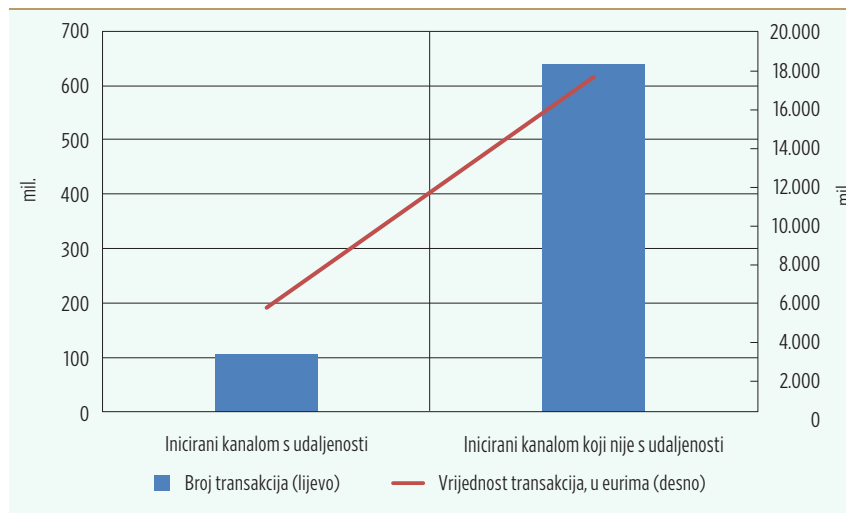
Po jednoj korištenoj platnoj kartici izdanoj u RH prosječno je mjesečno izvršeno 13 kartičnih platnih transakcija u ukupnoj vrijednosti od 597 eura.

Kartične platne transakcije kupnje robe i usluga mogu se podijeliti na one zadane s udaljenosti (*online*) i one zadane uz fizičku prisutnost korisnika (npr. na POS terminalu).

Od ukupnog broja nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2024. godini, 104,74 milijuna transakcija u vrijednosti od 5,45 milijarda eura inicirano je kanalom s udaljenosti (*online* kartična plaćanja). S druge strane, 639,03 milijuna transakcija, ukupne vrijednosti 17,61 milijardu eura, provedeno je kanalom koji nije s udaljenosti, odnosno uz fizičku prisutnost korisnika na prodajnom mjestu, najčešće putem POS uređaja.

U usporedbi s 2023. godinom, broj transakcija s udaljenosti porastao je za 30%, dok je njihova ukupna vrijednost porasla za 34%. Istodobno, broj transakcija uz fizičku prisutnost porastao je za 9%, a njihova vrijednost za 15%.

Slika 9. Udjeli u broju i vrijednosti kartičnih transakcija prema kanalu zadavanja (s udaljenosti / uz fizičku prisutnost)

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2024.

Izvor: HNB

Beskontaktna kartična transakcija pri kupnji robe i usluga putem EFTPOS uređaja činile su znatan udio u ukupnom kartičnom plaćanju u 2024. godini. One su činile 79% svih transakcija kupnje robe i usluga (odnosno 527,45 milijuna transakcija) i 66% ukupne vrijednosti tih transakcija, što iznosi 12,89 milijarda eura.

U usporedbi s 2023. godinom, broj beskontaktnih transakcija porastao je za 11,3%, a njihova je ukupna novčana vrijednost zabilježila još snažniji rast, od 19,3%, što upućuje na sve šire prihvaćanje beskontaktnog načina plaćanja među potrošačima.

4.1.1. Nacionalne kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o nacionalnim kartičnim platnim transakcijama izvršenima platnim karticama izdavatelja.

U nacionalne kartične platne transakcije uključuju se:

- platne transakcije kupnje robe i usluga platnom karticom
- platne transakcije podizanja gotovog novca platnom karticom
- platne transakcije polaganja gotovog novca platnom karticom
- ugovorna terećenja naplaćena preko platne kartice i
- naknade, članarine, kamate i slično naplaćeni od izdavatelja preko platne kartice.

U 2024. ukupno je izvršeno 758,49 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 36,5 milijarda eura. Ukupan broj

nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu povećao se za 7,6%, a ukupna vrijednost za 15,3%.

Tablica 8. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po vrsti platne kartice u eurima

Vrsta platne kartice	Kupnja robe i usluga	Podizanje gotovog novca	Polaganje gotovog novca	Ugovorno terećenje	Ukupno
Broj transakcija					
Debitna platna kartica	556.081.717	90.717.151	7.673.408		654.472.276
Kreditna platna kartica	88.234.851	2.398.214	6.392	13.381.371	104.020.828
Ukupno	644.316.568	93.115.365	7.679.800	13.381.371	758.493.104
Vrijednost transakcija					
Debitna platna kartica	14.432.714.578	13.839.628.182	4.305.790.457		32.578.133.217
Kreditna platna kartica	3.489.711.619	351.335.589	2.311.685	78.879.214	3.922.238.107
Ukupno	17.922.426.197	14.190.963.771	4.308.102.142	78.879.214	36.500.371.324
Prosječna vrijednost transakcije					
Debitna platna kartica	26	153	561		50
Kreditna platna kartica	40	146	362	6	38
Ukupno	28	152	561	6	48

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija u eurima u 2024.
Izvor: HNB

Od ukupnog broja izvršenih nacionalnih kartičnih platnih transakcija debitnim karticama izvršeno je 654,47 milijuna transakcija ili 86,29% s ukupnom vrijednosti od 32,58 milijarda eura ili 89,25% (Tablica 8.). Ukupan broj nacionalnih platnih transakcija debitnim karticama u 2024. godini povećao se za 9,4% u odnosu na 2023. godinu, a vrijednost transakcija za 16,6%.

Od ukupnog broja izvršenih nacionalnih kartičnih platnih transakcija kreditnim karticama izvršeno je 104,02 milijuna transakcija ili 13,71% s ukupnom vrijednosti od 3,9 milijarda eura ili 10,75% (Tablica 8.). Ukupan broj nacionalnih platnih transakcija kreditnim karticama u 2024. smanjio se za 2,2% u odnosu na 2023. godinu, a vrijednost transakcija povećala za 5,4%.

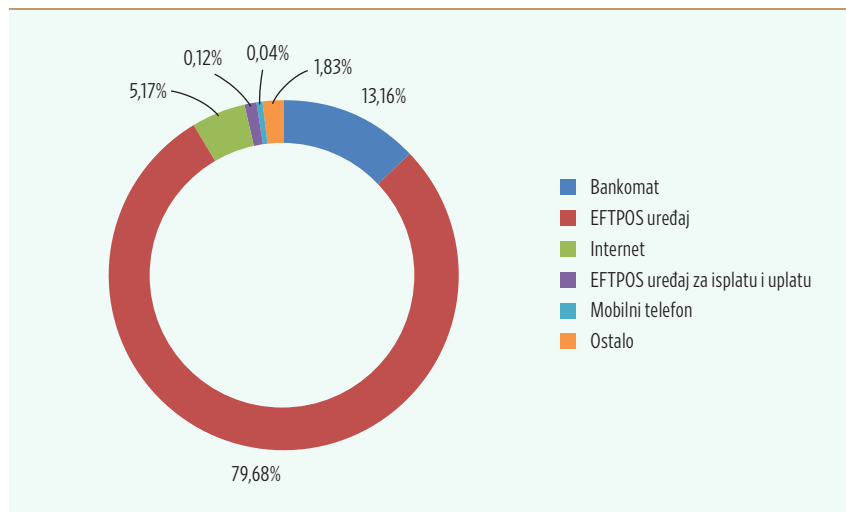
Nacionalne kartične platne transakcije prema prihvatnim uređajima

Od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2024. razvrstano prema prihvatnim uređajima izvršeno je ukupno:

- **preko bankomata:** 99,8 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 18,2 milijarde eura
- **preko EFTPOS uređaja:** 604,37 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 16,19 milijarda eura
- **internetom:** 39,2 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 1,7 milijarda eura

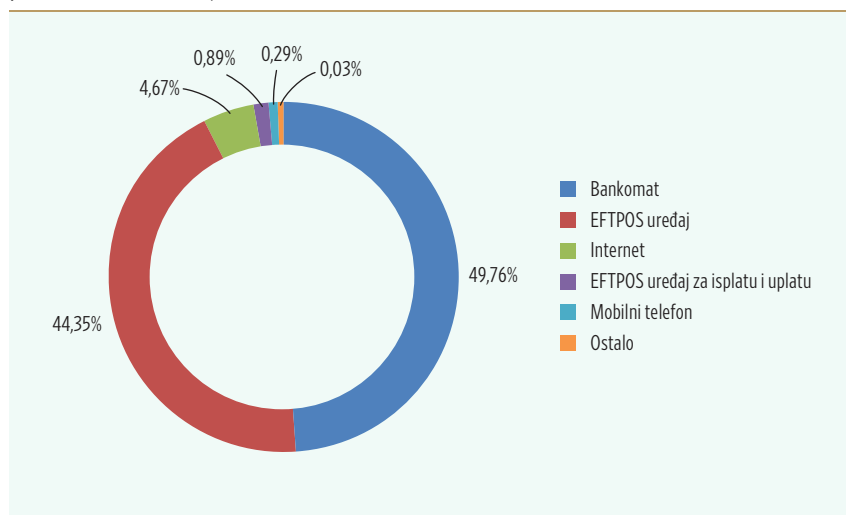
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 0,9 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 0,33 milijarde eura
- **mobilnim telefonom:** 0,27 milijuna kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 0,01 milijardu eura i
- **ostalo:** obuhvaća 13,89 milijuna transakcija izravnog terećenja, naknada i kamata s ukupnom vrijednosti od 0,11 milijarda eura.

Slika 10. Broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2024.
Izvor: HNB

Slika 11. Vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija u 2024.
Izvor: HNB

Iz prikazanih podataka vidljivo je da je od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija 79,68% izvršeno preko EFTPOS uređaja, a 13,16% preko bankomata (Slika 11.). Vrijednost transakcija prikazuje drugačiji omjer udjela pa je tako od ukupne vrijednosti nacionalnih kartičnih

platnih transakcija 49,76% izvršeno preko bankomata, a 44,35% preko EFTPOS uređaja (Slika 12.).

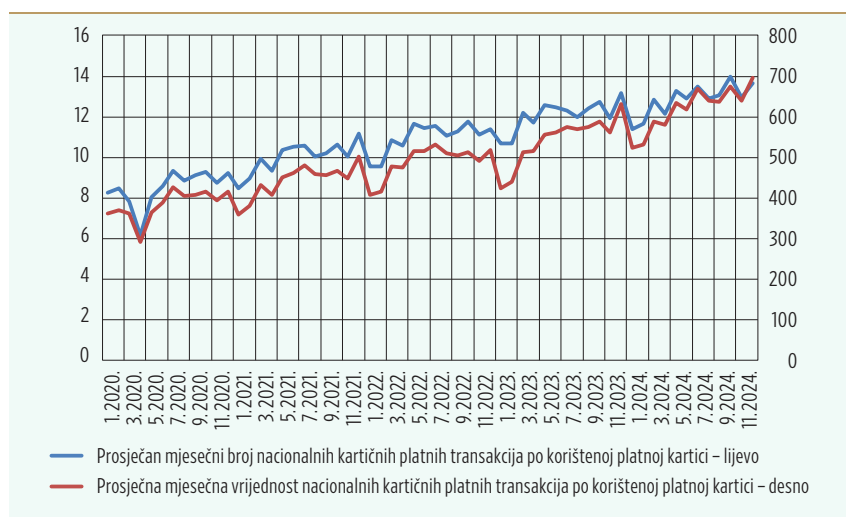
Po jednoj korištenoj platnoj kartici u RH prosječno je mjesečno izvršeno 12,88 nacionalnih kartičnih platnih transakcija u ukupnoj vrijednosti od 620 eura (Slika 13.).

Tijekom 2024. godine zabilježen je daljnji rast u učestalosti i vrijednosti korištenja platnih kartica u nacionalnim transakcijama. Prema podacima prosječan korisnik platne kartice u RH mjesečno je izvršio oko 12,9 transakcija, što je blagi porast u odnosu na prethodnu godinu.

Pritom je prosječna mjesečna vrijednost transakcija po jednoj korištenoj kartici iznosila gotovo 620 eura, što upućuje na sve veće oslanjanje građana na kartična plaćanja i u svakodnevnim troškovima.

U prosincu 2024., kada potrošnja tradicionalno doseže vrhunac zbog blagdana, prosječan korisnik izvršio je 13,65 transakcija u ukupnoj vrijednosti od 696,37 eura, što je najviša zabilježena razina u godini. Taj porast odražava i sezonske navike potrošnje, ali i stabilan trend rasta udjela kartičnog plaćanja u svakodnevnim financijskim navikama građana.

Slika 12. Prosječan mjesečni broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po korištenoj platnoj kartici u eurima

Napomena: Podaci se odnose na prosječan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Kupnja robe i usluga

Pojam kupnja robe i usluga podrazumijeva sve kartične platne transakcije za kupnju robe i usluga izvršene platnom karticom izdavatelja preko EFTPOS uređaja, interneta i mobilnog telefona.

U 2024. ukupno je izvršeno 644,32 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 17,92 milijarde eura. Od toga je debitnim karticama izvršeno 556,08 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija ili 86,31% s ukupnom vrijednosti od 14,43 milijarde eura ili 80,53%. Ostatak od 88,23 milijuna (13,69%) nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 3,49 milijarda eura (19,47%) izvršen je kreditnim karticama.

Ukupan broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga u 2024. godini povećao se za 9,2% u odnosu na 2023. godinu, a ukupna vrijednost za 15,14%.

U 2024. prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga iznosila je 28 eura. Prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga debitnom platnom karticom iznosila je 26 eura, a kreditnom platnom karticom 40 eura (Tablica 8.).

Od navedenih 644,32 milijuna nacionalnih kartičnih platnih transakcija platnim karticama potrošača ukupno je izvršeno 621,16 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 16,15 milijarda eura. Dakle, platnim karticama potrošača izvršeno je 96,4% broja i 90,1% vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga. Ostatak od 3,6% u broju i 9,9% u vrijednosti transakcija odnosio se na transakcije karticama poslovnih subjekata.

Prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga platnim karticama potrošača iznosila je 26 eura, a platnim karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) 76 eura.

Kartične platne transakcije kupnje robe i usluga mogu se podijeliti prema korištenoj funkciji platne kartice. Pri iniciranju kartične platne transakcije preko prihvatnog uređaja funkciju odabire imatelj platne kartice.

Razlikujemo sljedeće funkcije:

- **debitnu funkciju** – za izvršenje kartične platne transakcije u trenutku njezina iniciranja osigurano je pokriće na računu za plaćanje te se kartična platna transakcija odmah i izravno naplaćuje s tog računa za plaćanje imatelja platne kartice
- **charge funkciju** – iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, podmiruje se u cijelosti najčešće kreditnim transferom
- **funkciju odgođene naplate** – iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, podmiruje se u cijelosti najčešće izravnim terećenjem računa za plaćanje imatelja platne kartice

- **kreditnu funkciju** – svaka kartična platna transakcija inicirana korištenjem kreditne funkcije, u trenutku njezina zadavanja, automatski se dijeli na ugovoreni broj otplatnih rata, odnosno prema ugovorenom modelu
- **revolving funkciju** – iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, podmiruje se u postotku od ukupnog iznosa i
- **funkciju obročnog plaćanja** – iznos transakcija nastalih korištenjem ove funkcije, u određenom razdoblju, dijeli se na broj otplatnih rata prema izboru imatelja platne kartice, a unutar modela ugovorenog na prodajnom mjestu.

Tablica 9. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga po funkciji

u eurima

Funkcija	Broj transakcija kupnje robe i usluga	Vrijednost transakcija kupnje robe i usluga	Prosječna vrijednost transakcije kupnje robe i usluga
Debitna funkcija	551.856.256	14.029.686.798	25
Charge funkcija	55.200.997	1.818.584.817	33
Funkcija obročne otplate	7.032.079	1.138.194.780	162
Funkcija odgođene naplate	20.052.910	568.440.199	28
Revolving funkcija	9.031.230	297.419.591	33
Kreditna funkcija	1.143.096	70.100.012	61
Ukupno	644.316.568	17.922.426.197	28

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga u 2024.

Izvor: HNB

Od ukupnog broja nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga debitnom funkcijom izvršeno je 86% transakcija. Vrijednost transakcija koje su izvršene debitnom funkcijom čini 78% ukupne vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga. Pregled broja i vrijednosti nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga po funkciji prikazan je u Tablici 9.

Najveća prosječna vrijednost nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga u iznosu od 162 eura evidentirana je za kartične platne transakcije korištenjem funkcije obročne otplate (Tablica 9.).

Nacionalne kartične transakcije (inicirane s udaljenosti / uz fizičku prisutnost) možemo raščlaniti i prema četveroznamenastoj oznaci kategorije trgovca (engl. *Merchant category code* – MCC) navedenoj u ISO 18245 za financijske usluge stanovništvu. Oznaka kategorije trgovca koristi se radi raspoređivanja poduzeća prema sektorima odnosno vrsti robe koju prodaje ili usluga koje pruža.

U 2024. godini hrvatski potrošači najčešće su upotrebljavali platne kartice u supermarketima, na benzinskim postajama, u trgovinama odjećom i pri *online* kladenju, a razlike u načinu zadavanja transakcija – na fizičkom mjestu ili na daljinu – otkrivaju zanimljive obrasce potrošnje.

Tablica 10. Nacionalne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca – kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
7995 Betting, including Lottery Tickets, Casino Gaming Chips, Off-Track Betting, and Wagers at Race Tracks	10.323.870	527.886.051
4814 Telecommunication services, including local and long distance calls, credit card calls, calls through use of magnetic stripe reading telephones and faxes	3.482.165	141.383.938
6051 Non-financial institutions – foreign currency, money orders (not wire transfer), scrip and travellers' checks	3.220.089	133.728.346
5812 Eating places and restaurants	5.705.090	103.575.783
6012 Financial institutions – merchandise and services	2.046.318	86.021.105
5732 Electronics shops	350.222	85.590.431
5712 Furniture, home furnishings and equipment shops and manufacturers, except appliances	350.222	85.590.431
4215 Courier services – air and ground and freight forwarders	2.642.066	48.928.587
4215 Courier services — air and ground and freight forwarders	2.197.943	37.557.395
5311 Department stores	190.434	33.930.609

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih transakcija u 2024.

Izvor: HNB

Transakcije s udaljenosti (*online* plaćanja)

Među kartičnim transakcijama iniciranim s udaljenosti, najveći broj i vrijednost transakcija zabilježen je u kategoriji klađenja i igara na sreću (kod 7995). Ukupno je izvršeno više od 10,3 milijuna transakcija, u vrijednosti od više od 527 milijuna eura, što ovu kategoriju čini uvjerljivo najzastupljenijom u *online* kartičnom plaćanju.

Slijede telekomunikacijske usluge (141 mil. eura), usluge povezane s mjenjačnicama i putničkim čekovima (134 mil. eura) te ugostiteljski objekti (restorani), koji su u *online* segmentu ostvarili više od 103 milijuna eura.

Zanimljivo je i da su trgovine elektronikom te trgovine namještajem i opremom za dom generirale gotovo identične iznose – nešto više od 85 milijuna eura svaka, iako s manjim brojem transakcija, što upućuje na veće prosječne iznose po kupnji.

Tablica 11. Nacionalne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca – kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
5411 Groceries and supermarkets	223.400.752	4.399.674.105
5541 Service stations (with or without ancillary services)	57.228.424	1.769.820.887
5651 Family clothing shops	23.906.033	751.255.370
5399 Miscellaneous general merchandise	26.930.593	653.877.385
5977 Cosmetic Stores	25.896.797	575.471.322
5311 Department stores	7.237.564	566.102.665
5812 Eating places and restaurants	20.536.051	514.098.161
5712 Furniture, home furnishings and equipment shops and manufacturers, except appliances	3.727.917	441.548.118
5912 Drug stores and pharmacies	19.488.119	352.437.995
5732 Electronics shops	3.024.430	272.424.234

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih transakcija u 2024.
Izvor: HNB

Transakcije uz fizičku prisutnost (POS terminali)

Kad je riječ o transakcijama izvršenima na prodajnim mjestima uz fizičku prisutnost, uvjerljivo najviše trošilo se u supermarketima i trgovinama prehrambenim proizvodima – gotovo 4,4 milijarde eura, odnosno više od 223 milijuna transakcija. Ta kategorija tako čini okosnicu svakodnevnoga kartičnog plaćanja u zemlji.

Sljedeća su najzastupljenija kategorija benzinske postaje, s gotovo 1,8 milijarda eura potrošnje, zatim trgovine odjećom za cijelu obitelj (751 mil. eura), opća roba (654 mil. eura) i kozmetički proizvodi (575 mil. eura).

Važno je primijetiti da je kategorija restorana također visoko zastupljena na fizičkim lokacijama (514 mil. eura), ali prisutna je i u *online* transakcijama, što odražava rastuću popularnost *online* naručivanja hrane.

Podizanje gotovog novca

Pojmom podizanje gotovog novca obuhvaćaju se platne transakcije podizanja novčanih sredstava koje je inicirao platitelj platnom karticom izdavatelja preko bankomata, EFTPOS uređaja, EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu i ostalim kanalima.

Tijekom 2024. godine građani i poslovni subjekti u Hrvatskoj i dalje su se uvelike koristili platnim karticama za podizanje gotovine, iako se trend sve rjeđe upotrebe takvih transakcija nastavio.

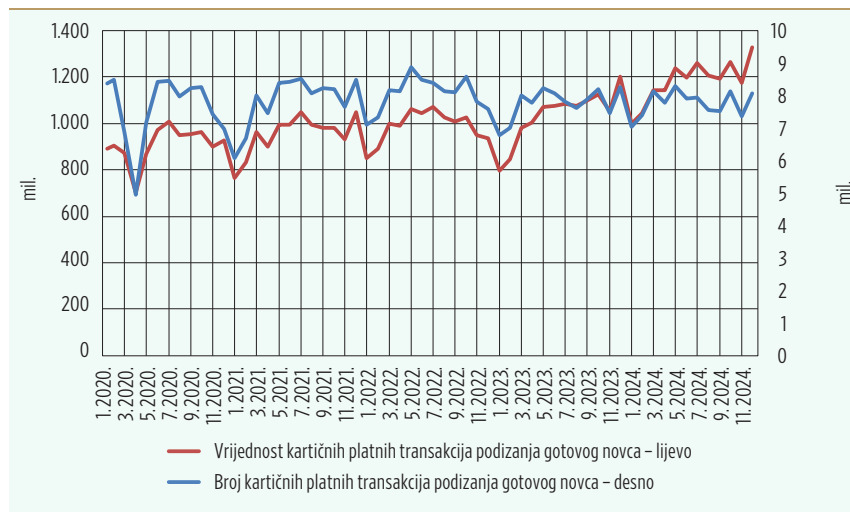
Ukupno je izvršen 93,1 milijun kartičnih transakcija podizanja gotovine, što je gotovo jednako kao godinu prije, ali njihova je ukupna vrijednost porasla

za znatnih 14,4% i dosegla je 14,19 milijarda eura. Ovaj rast vrijednosti uz gotovo nepromijenjen broj transakcija znači da korisnici sve češće podižu veće iznose po transakciji.

Velika većina ovih transakcija, čak 97,4% po broju i 97,5% po vrijednosti, obavljena je debitnim karticama. Kreditnim karticama izvršeno je samo 2,4 milijuna transakcija vrijednosti 351 milijun eura.

Također, gotovo sve transakcije (96,7%) pripadaju građanima (potrošačima), dok su preostalih 3,4% realizirali poslovni subjekti, no uz znatno veće iznose – prosječna transakcija podizanja gotovine za poslovne korisnike iznosila je čak 306 eura, dok je za građane bila 147 eura. Trend broja transakcija podizanja gotovog novca kao i njihova vrijednost u blagom su porastu. U prosjeku, pojedina transakcija u 2024. godini iznosila je 152 eura; kod potrošača ta je vrijednost bila 147 eura, a kod poslovnih subjekata više nego dvostruko veća (306 eura).

Slika 13. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Velika većina nacionalnih kartičnih transakcija podizanja gotovine u 2024. godini izvršena je debitnom funkcijom, i to 89,77 milijuna slučajeva, što čini više od 96,5% ukupnog broja takvih transakcija. Vrijednost tih transakcija iznosila je 13,72 milijarde eura, što je također oko 96,5% ukupne vrijednosti podignutog novca putem kartica.

Iako brojčano znatno manje zastupljene, druge kartične funkcije – poput charge kartica, revolving opcije, kartica s obročnom otplatom te onih s odgođenim plaćanjem – i dalje čine malen, ali značajan dio transakcija.

Najveća prosječna vrijednost transakcije zabilježena je pri korištenju kreditne funkcije, s iznosom od 176 eura po transakciji, što je znatno više u odnosu na prosjek debitne funkcije (153 eura). Slijedi funkcija odgođene naplate sa 162 eura po transakciji.

Ovi podaci upućuju na razliku u ponašanju korisnika: dok se debitne kartice koriste često i za svakodnevne potrebe podizanja gotovine, kreditne kartice i srodne funkcije koriste se rjeđe, ali u pravilu za podizanje većih iznosa – vjerojatno u situacijama kada korisnici nemaju trenutno dostupna sredstva na računu (Tablica 12.).

Ukupno gledano, u 2024. godini izvršen je 93,1 milijun kartičnih transakcija podizanja gotovine, vrijednosti 14,19 milijarda eura, a prosječna vrijednost jedne takve transakcije iznosila je 152 eura (Tablica 12.).

Tablica 12. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca po funkciji transakcije u eurima

Funkcija	Broj transakcija podizanja gotovog novca	Vrijednost transakcija podizanja gotovog novca	Prosječna vrijednost transakcije podizanja gotovog novca
Debitna funkcija	89.771.318	13.715.752.805	153
Charge funkcija	921.420	132.813.984	144
Funkcija obročne otplate	947.508	124.046.586	131
Funkcija odgođene naplate	582.190	94.085.002	162
Revolving funkcija	591.966	71.245.545	120
Kreditna funkcija	300.963	53.019.849	176
Ukupno	93.115.365	14.190.963.771	152

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca u 2024.
Izvor: HNB

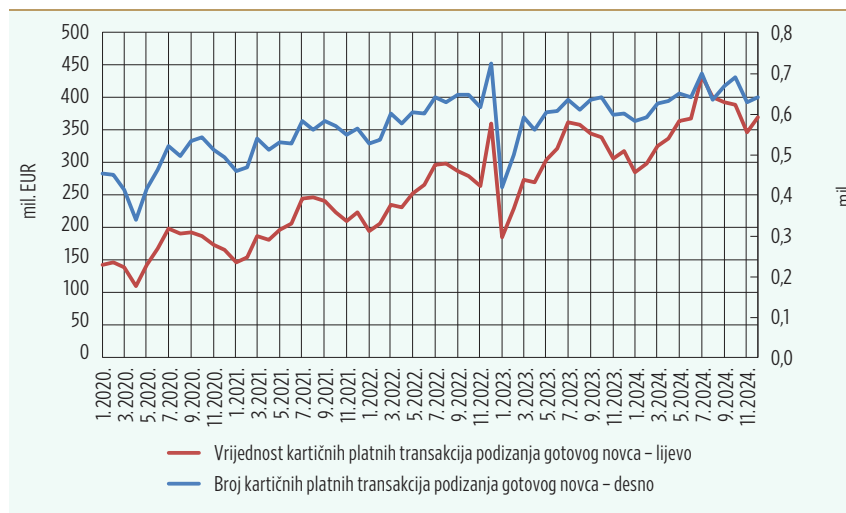
Polaganje gotovog novca

Pojmom polaganje gotovog novca obuhvaćaju se platne transakcije polaganja novčanih sredstava na račun za plaćanje platnom karticom izdavatelja preko bankomata, EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu i ostalim načinima (kanalima), a ne uključuju se platne transakcije polaganja novčanih sredstava u dnevno-noćni trezor.

U 2024. godini zabilježen je nastavak rasta aktivnosti polaganja gotovine putem kartica. Ukupno je izvršeno 7,67 milijuna nacionalnih kartičnih transakcija polaganja gotovine, što je rast od 9,69% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost tih transakcija iznosila je 4,31 milijardu eura, odnosno 19,36% više nego u 2023. godini.

Polaganje gotovine češće je među potrošačima, koji su obavili 71% svih transakcija (5,47 milijuna), no zanimljivo je da poslovni subjekti (nepotrošači) sudjeluju u gotovo jednakoj vrijednosti transakcija. Naime, poslovni subjekti od ukupne su vrijednosti transakcija položili 48% sredstava (2,09 milijarda eura), iako brojem transakcija sudjeluju sa samo 29%. To sugerira da je prosječna pojedinačna uplata poslovnih korisnika znatno veća (Slika 15.).

Slika 14. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.
Izvor: HNB

Prosječna vrijednost jedne transakcije polaganja gotovine u 2024. iznosila je 561 euro. Kod potrošača je ta vrijednost bila 406 eura, dok su poslovni subjekti polagali prosječno 944 eura po transakciji, što dodatno potvrđuje njihovu ulogu u gotovinskom poslovanju većih iznosa.

Iako je početkom 2023. godine, zbog uvođenja eura, došlo do privremenog pada u broju i vrijednosti polaganja gotovine, 2024. godina pokazuje potpuni oporavak tog segmenta. Tijekom cijele godine zabilježen je stalni rast broja i vrijednosti transakcija. Najviši broj uplata ostvaren je u srpnju 2024. s gotovo 700 tisuća transakcija, dok je najveća ukupna mjesečna vrijednost zabilježena također tada – 432,9 milijuna eura.

Ugovorno terećenje

Pod pojmom ugovorno terećenje uključuju se platne transakcije za koje je unaprijed ugovorena naplata preko platne kartice, inicirane od ili preko primatelja plaćanja, a mogu imati elemente trajnog naloga ili izravnog terećenja, uključujući obveze imatelja platne kartice prema izdavatelju kao što su naknade, kamate, članarine i slično. Ugovorno terećenje može biti ugovoreno za sve vrste platnih kartica osim debitnih kartica.

U 2024. ukupno je izvršeno 13,38 milijuna transakcija ugovornog terećenja s ukupnom vrijednosti od 78,88 milijuna eura.

4.1.2. Međunarodne kartične platne transakcije

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o međunarodnim kartičnim platnim transakcijama izvršenima platnim karticama izdavatelja.

U međunarodne kartične platne transakcije uključuju se:

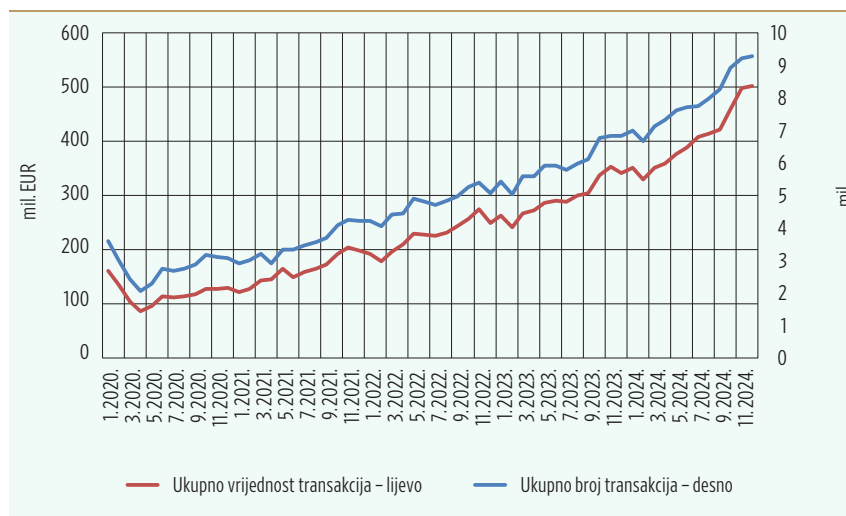
- platne transakcije kupnje robe i usluga platnom karticom izdavatelja izvršene izvan RH (u drugim državama članicama ili trećim državama) i
- platne transakcije podizanja gotovog novca platnom karticom izdavatelja izvršene izvan RH (u drugim državama članicama ili trećim državama).

Podaci o međunarodnim kartičnim platnim transakcijama prikazani su u nacionalnoj valuti.

U 2024. ukupno je izvršeno 94,7 milijuna međunarodnih kartičnih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 4,85 milijarda eura. Prosječna vrijednost međunarodne kartične platne transakcije iznosila je 51,17 eura.

Prosječan mjesečni broj međunarodnih kartičnih platnih transakcija iznosio je 7,89 milijuna, a prosječna mjesečna vrijednost transakcija 403,95 milijuna eura. Ukupan broj međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2024. godini povećao se za 32% u odnosu na 2023. godinu, a ukupna vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija za 37% (Slika 16.).

Slika 15. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija u eurima

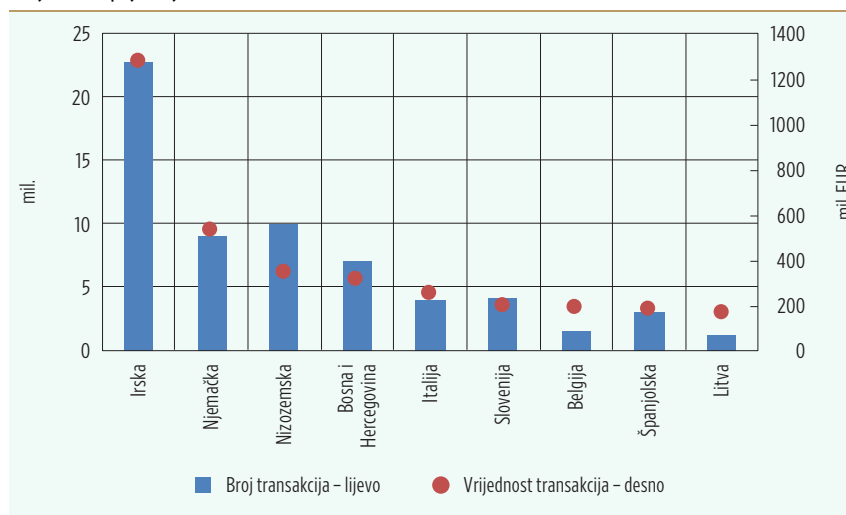
Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Od ukupnog broja i vrijednosti međunarodnih kartičnih platnih transakcija karticama potrošača izvršeno je 96,5% broja i 91% vrijednosti međunarodnih kartičnih platnih transakcija, dok je karticama poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršeno 3,5% broja i 9% vrijednosti međunarodnih kartičnih platnih transakcija.

Iz zaprimljenih podataka o međunarodnim kartičnim platnim transakcijama razvrstanih prema državama vidljivo je kako je u devet najzastupljenijih država (Irska, Njemačka, Nizozemska, Bosna i Hercegovina, Italija, Slovenija, Belgija, Španjolska i Litva) ukupna vrijednost kartičnih platnih transakcija iznosila 3,43 milijarde eura, što čini 71% ukupne vrijednosti svih međunarodnih kartičnih platnih transakcija (Slika 17.).

Slika 16. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija – najzastupljenije države

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija u 2024. Vrijednost transakcija preračunata je u eure na posljednji dan svakoga izvještajnog razdoblja.

Izvor: HNB

U 2024. godini međunarodne kartične transakcije zabilježile su dinamičan rast, i u broju i u vrijednosti plaćanja. Podaci prema oznaci kategorije trgovca (engl. *Merchant category code* – MCC) otkrivaju koje su kategorije trgovaca bile najaktivnije, bilo da je riječ o transakcijama iniciranim *online* ili na prodajnim mjestima uz fizičku prisutnost kartice. Oznaka kategorije trgovca koristi se radi raspoređivanja poduzeća prema sektorima odnosno vrsti robe koju prodaje ili usluga koje pruža.

Najviše međunarodnih kartičnih transakcija koje su izvršene putem interneta odnosilo se na financijske institucije – roba i usluge, s ukupno gotovo 4,8 milijuna transakcija i vrijednosti od 658,7 milijuna eura. Slijede prijenosi novca i doznake s gotovo 2,9 milijuna transakcija u vrijednosti od 532,7 milijuna eura.

Slijede ih transakcije trgovine odjećom – obiteljske trgovine s više od 2 milijuna transakcija vrijednih 212,2 milijuna eura kao i putničke agencije i turistički operatori s gotovo 731 tisuću transakcija u vrijednosti od 210,9 milijuna eura.

Među ostalim važnim kategorijama jesu robne kuće (3,4 milijuna transakcija, vrijednost 141,9 milijuna eura) i trgovine muške i ženske odjeće (1,7 milijuna transakcija, 141,4 milijuna eura). Također, financijske usluge i razne druge kategorije poput oglašavanja, zrakoplovnih prijevoznika i hotela pridonijele su ukupnom obujmu transakcija (Tablica 13.).

Tablica 13. Međunarodne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca – kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
6012 Financial institutions – merchandise and services	4.820.657	658.696.196
4829 Wire transfers and money orders	2.913.852	532.754.928
5651 Family clothing shops	2.070.917	212.244.204
4722 Travel agencies and tour operators	730.896	210.911.731
5311 Department stores	3.435.986	141.945.384
5691 Men's and women's clothing shops	1.727.178	141.413.607
5399 Miscellaneous general merchandise	2.656.889	94.875.708
7311 Advertising Services	618.324	79.899.562
G300 Airlines (codes between 3000 and 3350)	235.568	60.332.410
7011 Lodging – hotels, motels and resorts	318.147	59.686.162

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih transakcija u 2024.
Izvor: HNB

Kada je riječ o plaćanjima na prodajnim mjestima (POS terminali), u 2024. godini najviše transakcija zabilježeno je u kategoriji namirnica i supermarketa – više od 9 milijuna transakcija u vrijednosti od 229,3 milijuna eura. Slijede hoteli i smještajne usluge s 838 tisuća transakcija vrijednih 133,4 milijuna eura te restorani i ugostiteljski objekti s gotovo 3,9 milijuna transakcija u vrijednosti od 119,9 milijuna eura.

Znatnu ulogu imaju i druge kategorije poput benzinskih crpki, trgovina odjećom i financijskih institucija, što pokazuje raznoliku upotrebu kartica u svakodnevnom i poslovnim aktivnostima.

Podaci u tablicama 13. i 14. jasno pokazuju kako su kartične transakcije i dalje jedan od ključnih kanala plaćanja na međunarodnoj razini, bilo putem interneta ili u fizičkim trgovinama. Financijske usluge, putovanja, odjeća te svakodnevna kupovina u supermarketima prevladavaju u broju i vrijednosti transakcija te odražavaju navike potrošača i poslovnih subjekata širom RH.

Tablica 14. Međunarodne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija

Kategorija trgovca – kodna lista	Broj transakcija	Vrijednost transakcija u EUR
5411 Groceries and supermarkets	9.049.376	229.291.103
7011 Lodging – hotels, motels and resorts	838.441	133.379.268
5812 Eating places and restaurants	3.856.505	119.886.866
4829 Wire transfers and money orders	760.602	108.663.226
5541 Service stations (with or without ancillary services)	3.443.495	96.765.373
5651 Family clothing shops	1.138.570	80.059.142
5691 Men's and women's clothing shops	621.581	56.358.694
6012 Financial institutions – merchandise and services	186.733	39.666.222
5311 Department stores	533.152	28.567.751
5814 Fast food restaurants	1.588.739	21.886.175

Napomena: Podaci uključuju ukupan broj i vrijednost međunarodnih kartičnih transakcija u 2024.
Izvor: HNB

5. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci pružatelja platnih usluga prihvatitelja o broju i vrijednosti transakcija prihvata izvršenih platnom karticom preko prihvatnog uređaja.

Pružatelji platnih usluga prihvatitelji (u nastavku teksta: prihvatitelji) jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama
2. institucije za elektronički novac⁵ koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama i
3. institucije za platni promet koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih transakcija izvršenih platnim karticama.

Prihvatitelj može prihvatiti platnu transakciju izvršenu platnom karticom izdanom od:

- pružatelja platnih usluga izdavatelja koji je odobrenje za rad ili odobrenje za obavljanje usluge izdavanja platnih kartica dobio od HNB-a (u nastavku teksta: hrvatski izdavatelj) ili
- pružatelja platnih usluga izdavatelja koji je odobrenje za rad ili odobrenje za obavljanje usluge izdavanja platnih kartica dobio od nadležnog tijela drugih država članica EU-a ili trećih država (u nastavku teksta: inozemni izdavatelj).

Prihvat platnih kartica hrvatskih izdavatelja dijeli se na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao sam prihvatitelj i na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama ostalih hrvatskih izdavatelja.

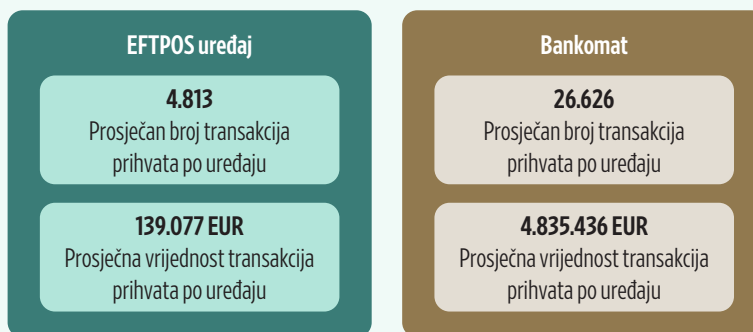
Poglavlje je podijeljeno u četiri dijela:

- u prvom dijelu prikazuju se ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih i inozemnih izdavatelja (potpoglavlje 5.1.)
- u drugom dijelu prikazuju se ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama i koje je izdao sam prihvatitelj (vlastite kartice) i koje su izdali drugi hrvatski izdavatelji (kartice ostalih hrvatskih izdavatelja), potpoglavlje 5.1.1.

⁵ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

- u trećem dijelu prikazuju se ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija kartica izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja (potpoglavlje 5.1.2.)
- u četvrtom dijelu daje se usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca u RH (potpoglavlje 5.2.).

Okvir 4. Transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama prema prihvatnim uređajima u 2024.

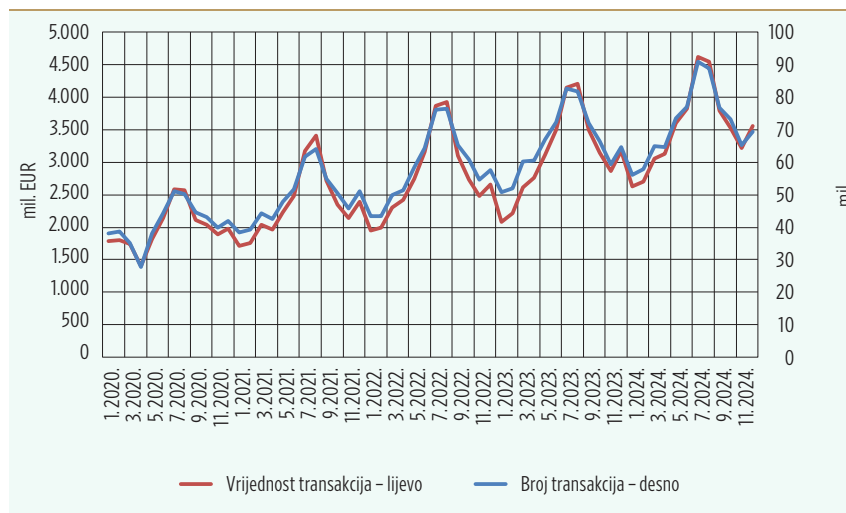

Izvor: HNB

5.1. Ukupan prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o ukupnom broju i vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama (u nastavku teksta: transakcija prihvata) hrvatskih i inozemnih izdavatelja.

Slika 17. Broj i vrijednost transakcija prihvata na teritoriju RH

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i ukupnu vrijednost transakcija prihvata u eurima tijekom izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Podaci prikazani na Slici 17. jasno pokazuju kontinuirani rast broja i vrijednosti transakcija prihvata platnih kartica u Hrvatskoj, posebno tijekom turističke sezone od svibnja do rujna. Nakon rujna, kao i prethodnih godina, zabilježen je pad transakcija koji se približava razinama početka godine, što se može pripisati znatnom udjelu kartica inozemnih izdavatelja.

Godine 2021. evidentan je rast u broju transakcija prihvata na teritoriju RH od 20%, i vrijednosti od 18,7%. Taj se trend nastavio i tijekom 2022., s rastom od oko 18,6% u odnosu na prethodnu godinu, u broju transakcija. U 2023. godini izvršeno je ukupno 789,8 milijuna transakcija vrijednih 37,3 milijarde eura, što je rast od 12,5% u broju i 12% u vrijednosti u odnosu na 2022. godinu. U 2024. nastavio se pozitivan trend: broj transakcija povećao se na 859,1 milijun, a vrijednost na 42,2 milijarde eura, što je rast od 8,8% u broju i 13% u vrijednosti u odnosu na 2023. Srpanj je bio najaktivniji mjesec, s gotovo 91 milijun transakcija ukupne vrijednosti 4,62 milijarde eura.

Ovi podaci potvrđuju sve veću važnost platnih kartica u svakodnevnoj potrošnji i snažan utjecaj turizma na korištenje kartičnih plaćanja u Hrvatskoj.

Kako funkcionira plaćanje karticama kod trgovaca?

Usluga prihvata kartičnih plaćanja obavlja se kod trgovaca i drugih poslovnih subjekata koji su potpisali ugovor s pružateljem platnih usluga. Na svojim prodajnim mjestima oni omogućuju kupcima plaćanje karticama putem različitih uređaja.

Najčešće se koriste fizički uređaji poznati kao EFTPOS terminali, koji su postavljeni u trgovinama, restoranima i drugim lokacijama. Osim njih, sve se češće koriste i mobilni uređaji (M-POS) te virtualni POS terminali, odnosno aplikacije za plaćanje koje rade na pametnim telefonima, tabletima ili putem interneta.

Na kraju 2023. u Hrvatskoj je bilo oko 31.580 ugovornih trgovaca. Od toga, oko 6.000 njih nudilo je mogućnost plaćanja karticama i na svojim fizičkim prodajnim mjestima i preko interneta, što je porast od 12% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveći dio trgovaca, njih oko 25.570, prihvatao je kartice isključivo putem fizičkih EFTPOS uređaja. Otprilike 2.400 trgovaca nudilo je samo *online* plaćanja karticama.

Važno je napomenuti da se svaki trgovac računa kao jedan ugovorni subjekt, bez obzira na to koliko ima prodajnih mjesta ili uređaja.

Većina trgovaca (70%) surađuje s jednim pružateljem platnih usluga, a manji dio ima ugovore s dva ili tri različita pružatelja.

Što se tiče privatnih osoba koje pružaju usluge prihvata kartičnih plaćanja, krajem 2023. bilo ih je oko 5.450. Od toga je oko 30% imalo ugovor za prihvati kartica putem interneta, a većina ih surađuje s jednim pružateljem usluga.

Usluga prihvata kartica obavlja se putem različitih uređaja – bankomata, EFTPOS terminala, internetskih platformi te specijalnih EFTPOS uređaja za uplate i isplate (Tablica 15.).

Tablica 15. Broj i vrijednost transakcija prihvata prema prihvatnom uređaju

Pružatelj platnih usluga prihvatitelj	Bankomat	EFTPOS uređaj	Internet	EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu	Ostalo	Ukupno
Broj transakcija						
Kreditne institucije	105.254.681	384.694.910	6.544.690	1.081.297		497.575.578
Institucije za elektronički novac i institucije za platni promet	664.232	300.506.951	58.344.652	11.915	1.992.872	361.520.622
Ukupno	105.918.913	685.201.861	64.889.342	1.093.212	1.992.872	859.096.200
Vrijednost transakcija						
Kreditne institucije	19.133.799.229	10.127.564.392	449.687.639	358.921.426		30.069.972.686
Institucije za elektronički novac i institucije za platni promet	101.564.990	9.670.635.006	2.237.052.699	2.061.809	119.109.611	12.130.424.115
Ukupno	19.235.364.219	19.798.199.398	2.686.740.338	360.983.235	119.109.611	42.200.396.801

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata u eurima u 2024.

Izvor: HNB

Od ukupnog broja transakcija prihvata 12,33% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 79,76% preko EFTPOS uređaja, 7,55% internetom, 0,13% preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu, a 0,23% čine ostale transakcije.

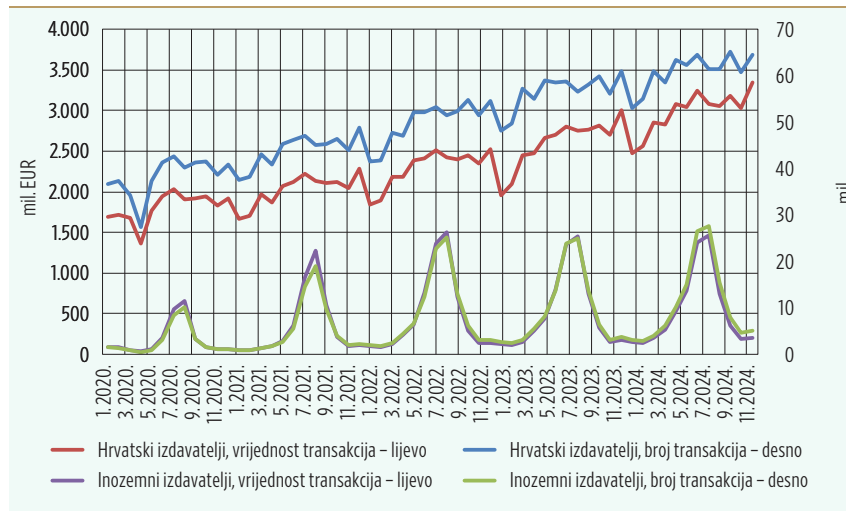
Od ukupne vrijednosti transakcija prihvata 45,58% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 46,91% preko EFTPOS uređaja, 6,37% internetom i 0,86% preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu, a ostalih je transakcija 0,28%.

Preko bankomata u 2024. prihvaćeno je ukupno 105,92 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 19,24 milijarde eura. Kreditne institucije sudjelovale su u prihvatu platnih transakcija podizanja gotovog novca preko bankomata s udjelom od 99% u broju i vrijednosti transakcija.

Preko EFTPOS uređaja u 2024. prihvaćeno je ukupno 685,20 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 19,79 milijarda eura. Institucije za elektronički novac i institucije za platni promet u ukupnom prihvatu platnih transakcija izvršenih platnim karticama preko EFTPOS uređaja sudjelovale su s udjelom od 43,9% u broju transakcija i 48,8% u vrijednosti transakcija.

Ukupan broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama internetom u 2024. iznosio je 64,89 milijuna s ukupnom vrijednosti od 2,69 milijarda eura.

Slika 18. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata prema izdavatelju platne kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata i vrijednost transakcija prihvata.

Izvor: HNB

Prosječna vrijednost transakcije prihvata u 2024. iznosila je 49 eura:

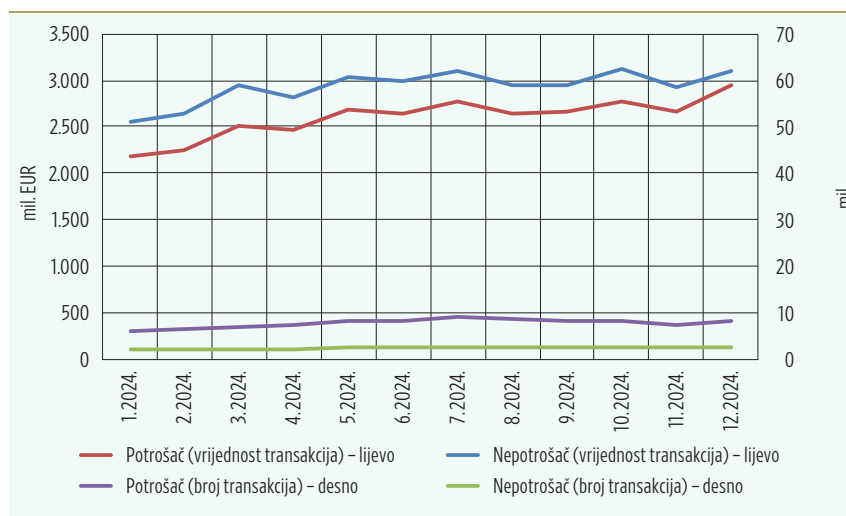
- **preko EFTPOS uređaja:** 29 eura
- **internetom:** 41 euro
- **preko bankomata:** 182 eura
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 330 eura i
- **ostalim načinima:** 60 eura.

Od ukupno izvršenih 859,09 milijuna transakcija prihvata (broj) u 2024., 85% odnosi se na platne kartice hrvatskih izdavatelja, a 15% na one inozemnih izdavatelja. U 2024. od ukupno izvršenih 42,20 milijarda eura transakcija prihvata (vrijednost) 85% odnosi se na platne kartice hrvatskih izdavatelja, a 15% na platne kartice inozemnih izdavatelja (Slika 19.).

Ukupan broj transakcija prihvata karticama inozemnih izdavatelja u 2024. godini u odnosu na 2023. povećao se za 15,37%, a vrijednost za 4,98%.

Ukupan broj transakcija prihvata karticama hrvatskih izdavatelja u 2024. godini u odnosu na 2023. povećao se za 7,72%, a vrijednost za 14,65%.

Slika 19. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja prema imatelju platne kartice

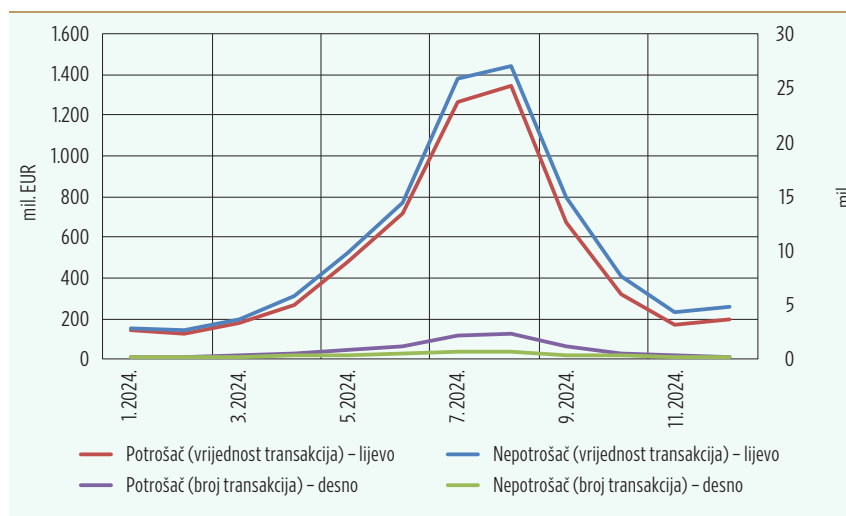

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja.
Izvor: HNB

U 2024. bilo je ukupno 730,75 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 35,76 milijarda eura, od čega je prihvaćeno (Slika 20.):

- **platnih kartica potrošača:** 703,41 milijun transakcija s ukupnom vrijednosti od 31,17 milijarda eura i
- **platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača):** 27,34 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 4,59 milijarda eura.

Slika 20. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema imatelju platne kartice

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja.
Izvor: HNB

U 2024. izvršeno je ukupno 128,35 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 6,43 milijarde eura, od čega je prihvaćeno (Slika 21.):

- **platnih kartica potrošača:** 124,07 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 5,87 milijarda eura i
- **platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača):** 4,28 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 558,01 milijun eura.

Usluga prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama može se pružati za:

- kupnju robe i usluga
- podizanje i polaganje gotovog novca
- prijenos.

Od ukupnog broja transakcija prihvata 87,33% odnosi se na kupnju robe i usluga, 11,59% na podizanje gotovog novca, 0,84% na polaganje gotovog novca i 0,24% na prijenos. Vrijednosti pokazuju drugačiji omjer te se od ukupne vrijednosti transakcija prihvata 53,31% odnosi na kupnju robe i usluga, 36,71% na podizanje gotovog novca, 9,69% na polaganje gotovog novca i 0,32% na prijenos.

Pojam kupnja robe i usluga uključuje transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnom karticom za kupljenu robu i usluge inicirane preko EFTPOS uređaja, interneta i bankomata.

U 2024. ukupno je izvršeno 750,25 milijuna transakcija prihvata za kupnju robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 22,49 milijarde eura (vlastite kartice, kartice drugih hrvatskih izdavatelja i kartice inozemnih izdavatelja). Ukupan broj transakcija prihvata za kupnju robe i usluga u 2024. godini u odnosu na 2023. povećao se za 10,2%, a vrijednost za 13,3%.

Pod pojmom podizanje gotovog novca podrazumijevaju se transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnom karticom za podizanje novčanih sredstava inicirane preko bankomata, EFTPOS uređaja i EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu. Ukupan broj transakcija prihvata za podizanje gotovog novca u 2024. iznosio je 99,54 milijuna s ukupnom vrijednosti od 15,49 milijarda eura, pa je zabilježen pad od 1,5% u broju transakcija i porast od 11,1% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2023. godinu.

Pod pojmom polaganje gotovog novca podrazumijevaju se platne transakcije prihvata izvršene platnim karticama za polaganje novčanih sredstava inicirane preko bankomata i EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu.

Ukupan broj transakcija prihvata za polaganje gotovog novca u 2024. iznosio je 7,24 milijuna s ukupnom vrijednosti od 4,07 milijarda eura, pa je zabilježen porast od 8,7% u broju transakcija i porast od 18,3% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2023. godinu.

5.1.1. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o broju i vrijednosti transakcija prijvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja.

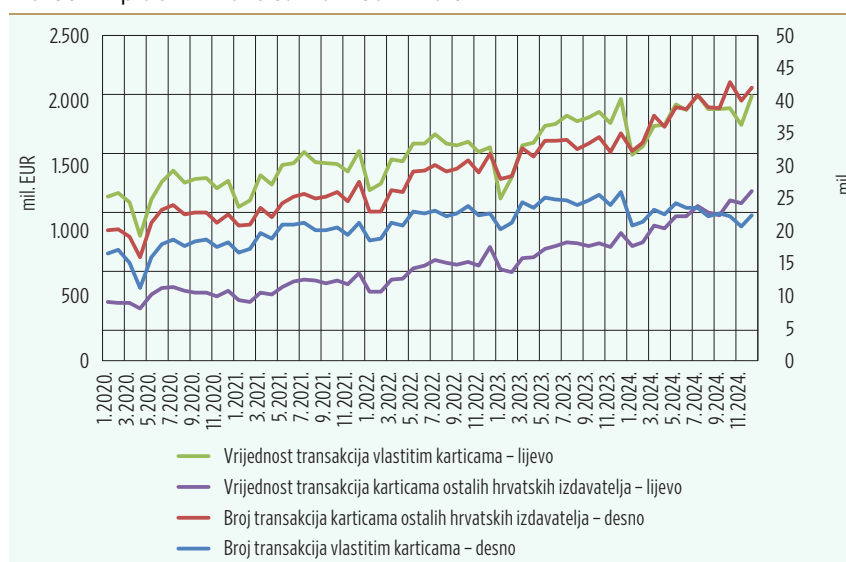
Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja dijeli se na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao sam prihvatitelj (u nastavku teksta: vlastite kartice) i na prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama ostalih hrvatskih izdavatelja (u nastavku teksta: ostali hrvatski izdavatelji).

U 2024. izvršeno je ukupno 730,74 milijuna transakcija prijvata platnim karticama hrvatskih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 35,76 milijarda eura, od čega je prihvaćeno (Slika 21.):

- **vlastitih kartica:** 269,83 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 22,48 milijarda eura i
- **kartica ostalih hrvatskih izdavatelja:** 460,91 milijun transakcija s ukupnom vrijednosti od 13,28 milijarda eura.

Ukupan broj prijvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja u 2024. povećao se za 7,7% u odnosu na 2023. godinu, a ukupna vrijednost za 14,6%.

Slika 21. Broj i vrijednost transakcija prijvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prijvata tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

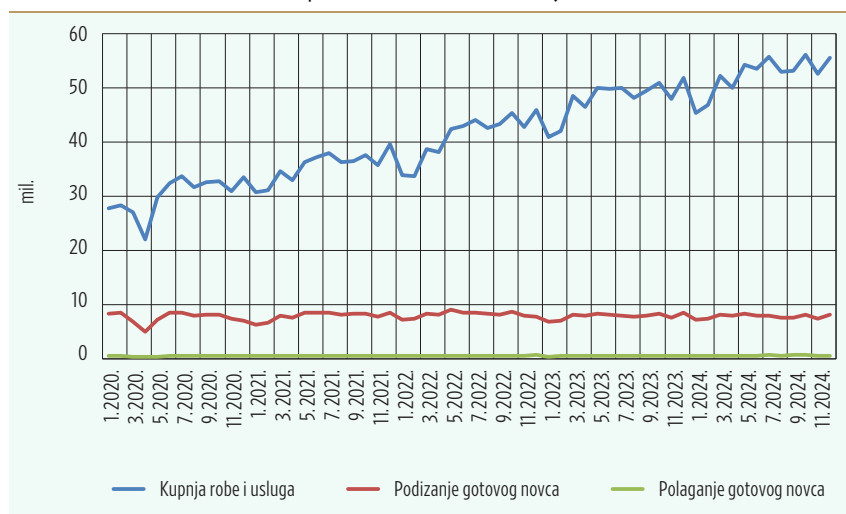
Na Slici 21. prikazani su ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH prema izdavatelju na mjesečnoj razini u 2020., 2021., 2022., 2023. i 2024. godini. Od ukupnog broja transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja, 13,75% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 77,62% preko EFTPOS uređaja, 0,13% preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu, 8,22% internetom i 0,27% ostalim načinima. Promatraju li se ukupne vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih karticama hrvatskih izdavatelja, 50,50% transakcija prihvaćeno je preko bankomata, 42,08% preko EFTPOS uređaja, 0,92% preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu, 6,17% internetom i 0,33% ostalim načinima. Prosječna vrijednost transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja u 2024. iznosila je:

- **preko EFTPOS uređaja:** 27 eura
- **internetom:** 37 eura
- **preko bankomata:** 180 eura i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 336 eura.

U 2024. prosječan broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja iznosio je 60,89 milijuna mjesečno, a prosječna vrijednost transakcija bila je 2,98 milijarda eura mjesečno.

Iz pregleda transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja prema vrsti transakcije proizlazi da se najveći udio u ukupnoj vrijednosti transakcija prihvata odnosi na kupnju robe i usluga s ukupno 48,46%, dok podizanje gotovog novca sudjeluje s ukupno 40,09%. Polaganje gotovog novca u ukupnoj vrijednosti transakcija prihvata sudjeluje s 11,44% (slike 22. i 23.).

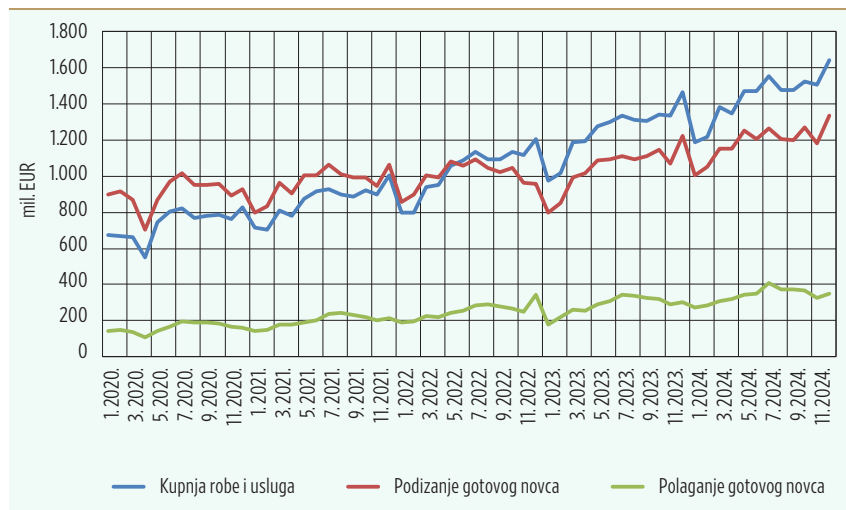
Slika 22. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH prema vrsti transakcije

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Slika 23. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH prema vrsti transakcije

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost transakcija prihvata tijekom svakoga izvještajnog mjeseca.

Izvor: HNB

Kupnja robe i usluga

Pod pojmom kupnja robe i usluga podrazumijevaju se transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama za kupljenu robu i usluge izvršene preko EFTPOS uređaja, interneta i bankomata.

U 2024. ukupno je evidentirano 627,48 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 17,26 milijarda eura.

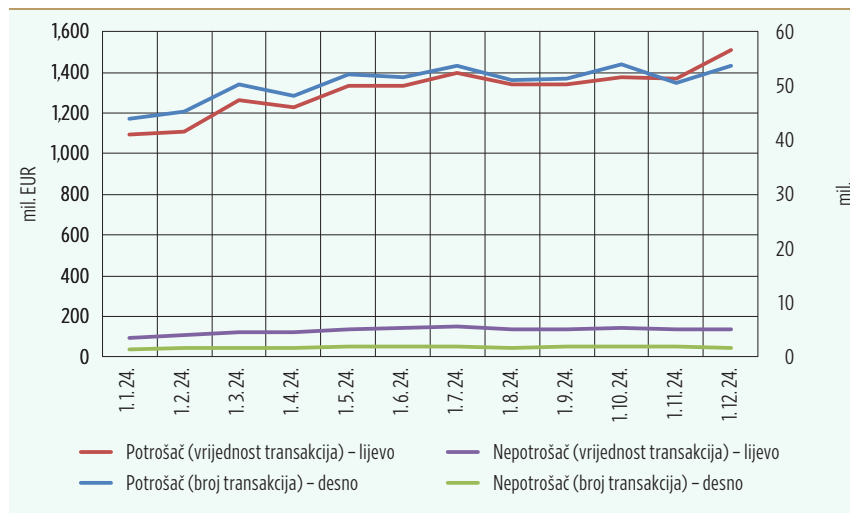
Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga izvršenih:

- **preko EFTPOS uređaja:** prihvaćeno je 567,23 milijuna transakcija (90,4%) s ukupnom vrijednosti od 15,05 milijarda eura (87,2%) i
- **internetom:** prihvaćeno je 60,09 milijuna transakcija (9,6%) s ukupnom vrijednosti od 2,21 milijardu eura (12,78%).

Prosječna vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga u 2024. iznosila je:

- **preko EFTPOS uređaja:** 26 eura i
- **internetom:** 36 eura.

Slika 24. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za kupnju robe i usluga

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga.

Izvor: HNB

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za kupnju robe i usluga, platnim karticama (Slika 24.):

- **potrošača:** prihvaćeno je 605,77 milijuna transakcija (96,5%) s ukupnom vrijednosti od 15,69 milijarda eura (90,9%), a
- **poslovnih subjekata (nepotrošača):** prihvaćeno je 21,72 milijuna transakcija (3,5%) s ukupnom vrijednosti od 1,57 milijarda eura (9,1%).

Podizanje gotovog novca

Pod pojmom podizanje gotovog novca podrazumijevaju se transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama za podizanje gotovog novca preko bankomata, EFTPOS uređaja, EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu platnom karticom i ostalim načinima (šalter, određena aplikativna rješenja i sl.).

U 2024. ukupno je izvršeno 93,96 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za podizanje gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 14,29 milijarda eura.

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH za podizanje gotovog novca:

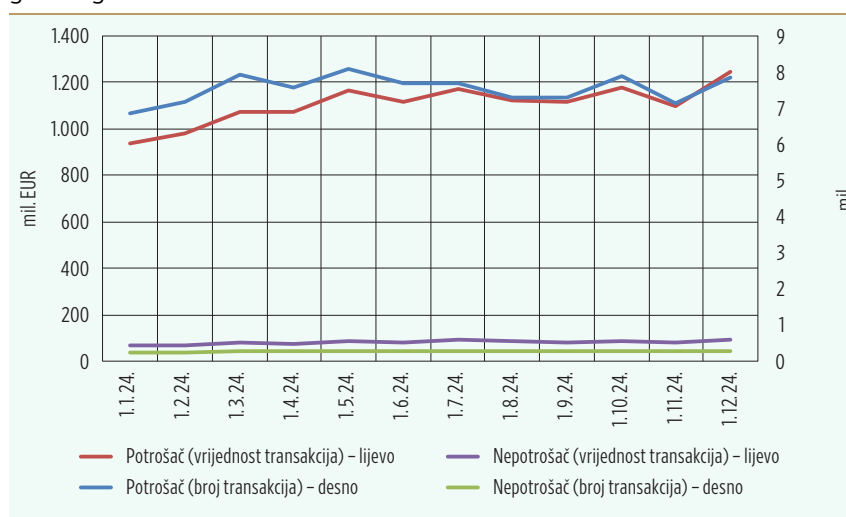
- **preko bankomata:** prihvaćeno je 93,26 milijuna transakcija (99,26%) s ukupnom vrijednosti od 14,19 milijarda eura (99,32%)
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** prihvaćeno je 0,7 milijuna transakcija (0,72%) s ukupnom vrijednosti od 93,3 milijuna eura (0,65%)

- **preko EFTPOS uređaja:** prihvaćeno je 4.707 transakcija (0,01%) s ukupnom vrijednosti od 467,5 tisuća eura (0,003%) i
- **ostalim načinima:** prihvaćeno je 11.654 transakcije (0,01%) s ukupnom vrijednosti od 3,22 milijuna eura (0,02%).

Prosječna vrijednost transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u RH za podizanje gotovog novca u 2024. iznosila je:

- **preko bankomata:** 152 eura
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 137 eura
- **preko EFTPOS uređaja:** 99 eura i
- **ostalo:** 276 eura.

Slika 25. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za podizanje gotovog novca

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za podizanje gotovog novca.

Izvor: HNB

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za podizanje gotovog novca, platnim karticama (Slika 25.):

- **potrošača:** prihvaćeno je 90,48 milijuna transakcija (96,30%) s ukupnom vrijednosti od 13,27 milijarda eura (92,91%), a
- **poslovnih subjekata (nepotrošača):** prihvaćeno je 3,48 milijuna transakcija (3,7%) s ukupnom vrijednosti od 1,01 milijardu eura (7,09%).

Polaganje gotovog novca

Pod pojmom polaganje gotovog novca podrazumijevaju se platne transakcije prihvata transakcija polaganja gotovog novca preko bankomata i EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu.

U 2024. ukupno je evidentirano 7,24 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja za polaganje gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 4,07 milijarda eura.

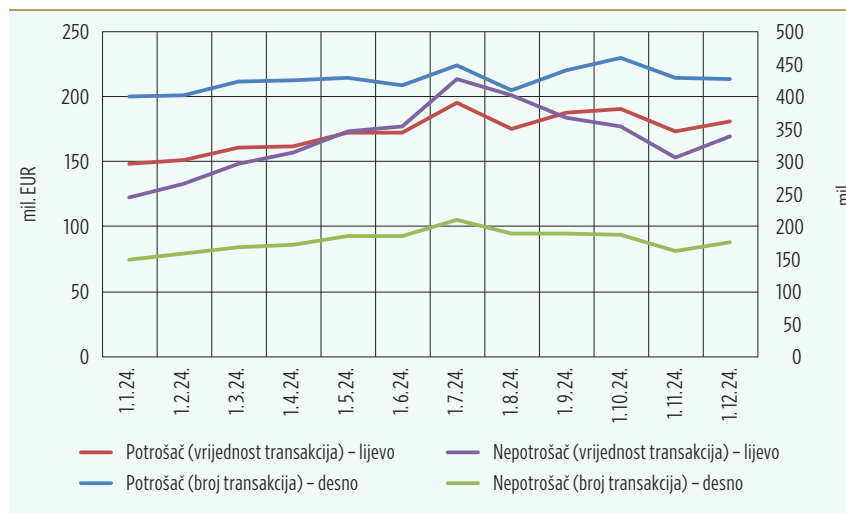
Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH za polaganje gotovog novca:

- **preko bankomata:** prihvaćeno je 6,96 milijuna transakcija (96,06%) s ukupnom vrijednosti od 3,85 milijarda eura (94,31%) i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** prihvaćeno je 0,28 milijuna transakcija (3,94%) s ukupnom vrijednosti od 231,99 milijuna eura (5,69%).

Prosječna vrijednost transakcije prihvata transakcije polaganja gotovog novca u RH u 2024. iznosila je:

- **preko bankomata:** 553 eura i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 814 eura.

Slika 26. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za polaganje gotovog novca

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica hrvatskih izdavatelja za polaganje gotovog novca.

Izvor: HNB

Od ukupnih transakcija prihvata transakcija polaganja gotovog novca karticama hrvatskih izdavatelja (Slika 26.):

- **potrošača:** prihvaćeno je 5,1 milijun transakcija (70,50%) s ukupnom vrijednosti od 2,07 milijarda eura (50,74%), a
- **poslovnih subjekata (nepotrošača):** prihvaćeno je 2,13 milijuna transakcija (29,50%) s ukupnom vrijednosti od 2 milijarde eura (49,26%).

5.1.2. Prihvat kartičnih transakcija hrvatskih izdavatelja koji u RH pružaju prihvatitelji iz drugih država članica EU-a

U RH uslugu prihvata mogu obavljati i pružatelji usluga prihvata iz drugih članica EU-a.

Oni su u 2024. godini izvršili prihvat 49,1 milijuna transakcija s karticama hrvatskih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 2,36 milijarda eura, od čega se najveći udio odnosi na:

- **POS transakcije:** 46,24 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 1,94 milijarde eura
- **podizanje gotovine na bankomatu:** 1,85 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 371,18 milijuna eura i
- **platne transakcije elektroničkim novcem:** 0,99 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 49,45 milijuna eura.

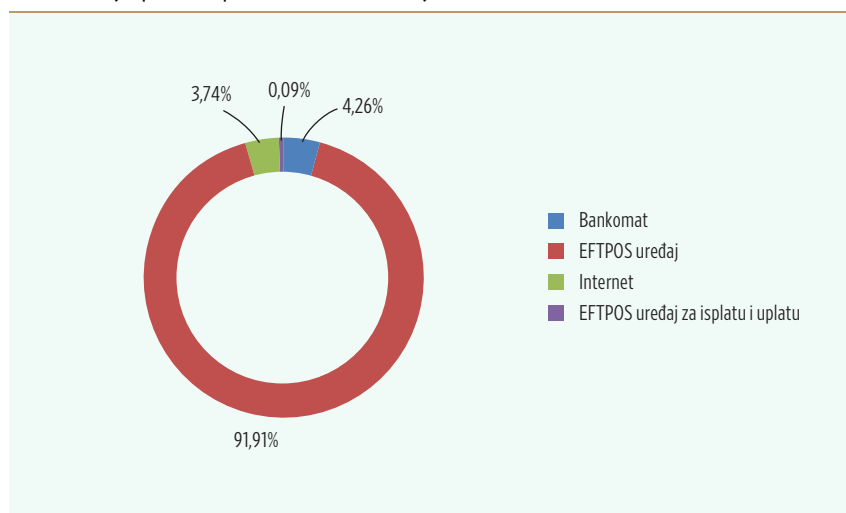
5.1.3. Prihvat platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima u inozemstvu

U ovom poglavlju prikazani su statistički podaci o broju i vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanima izvan RH odnosno inozemnih izdavatelja.

U 2024. ukupno je evidentirano 128,35 milijuna transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja s ukupnom vrijednosti od 6,43 milijarde eura. Time se ukupan broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja u 2024. godini u odnosu na 2023. povećao za 15,18%, a vrijednost za 4,83%.

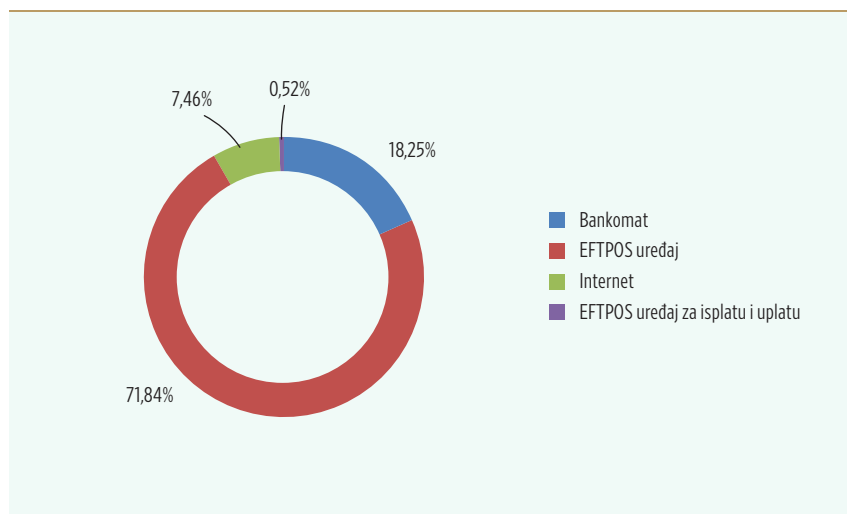
Iz pregleda broja i vrijednosti transakcija prihvata vidljivo je da su imatelji platnih kartica izdanih u inozemstvu najčešće kupovali robu i usluge na EFTPOS uređajima u RH (slike 27. i 28.).

Slika 27. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u 2024.
Izvor: HNB

Slika 28. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u 2024.
Izvor: HNB

Od ukupnih transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja u 2024.:

- **preko bankomata:** prihvaćeno je 5,46 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 1,2 milijarde eura
- **preko EFTPOS uređaja:** prihvaćeno je 117,97 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 4,75 milijarda eura
- **internetom:** prihvaćeno je 4,79 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 479,77 milijuna eura
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** prihvaćeno je 0,12 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 33,43 milijuna eura.

Prosječna vrijednost transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja iznosila je:

- **preko EFTPOS uređaja:** 40 eura
- **internetom:** 100 eura
- **preko bankomata:** 215 eura i
- **preko EFTPOS uređaja za isplatu i uplatu:** 284 eura.

U 2024. ukupno je evidentirano 122,76 milijuna transakcija (96%) prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja za kupnju robe i usluga s ukupnom vrijednosti od 5,23 milijarde eura (81%) i 5,58 milijuna transakcija (4%) prihvata platnih transakcija za podizanje gotovog novca s ukupnom vrijednosti od 1,21 milijardu eura (19%).

Tablica 16. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima i imateljima kartice

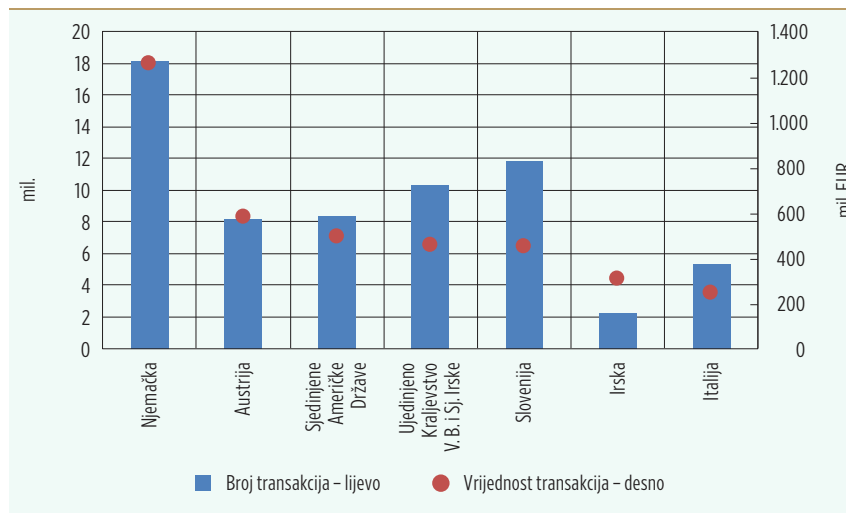
Korisnik		Platna transakcija	Bankomat	EFTPOS uređaj	Internet	EFTPOS uređaj za isplatu i uplatu	UKUPNO
Potrošač	Broj transakcija	Kupnja robe i usluga	1.903	114.021.221	4.566.424		118.589.548
		Podizanje gotovog novca	5.368.781			112.504	5.481.285
	Vrijednost transakcija	Kupnja robe i usluga	395.110	4.287.428.018	413.119.334		4.700.942.461
		Podizanje gotovog novca	1.142.621.078			32.056.457	1.174.677.535
Nepotrošač	Broj transakcija	Kupnja robe i usluga	92	3.948.041	231.430		4.179.563
		Podizanje gotovog novca	95.387			5.361	100.748
	Vrijednost transakcija	Kupnja robe i usluga	99.660	458.779.431	66.651.510		525.530.601
		Podizanje gotovog novca	31.110.651			1.375.504	32.486.155
Ukupno – broj transakcija		Kupnja robe i usluga	1.995	117.969.262	4.797.854	0	122.769.111
		Podizanje gotovog novca	5.464.168	0	0	117.865	5.582.033
		Ukupno	5.466.163	117.969.262	4.797.854	117.865	128.351.144
Ukupno – vrijednost transakcija		Kupnja robe i usluga	494.770	4.746.207.449	479.770.844	0	5.226.473.063
		Podizanje gotovog novca	1.173.731.729	0	0	33.431.961	1.207.163.690
		Ukupno	1.174.226.499	4.746.207.449	479.770.844	33.431.961	6.433.636.753

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u 2024.
Izvor: HNB

Prihvat platnih kartica inozemnih izdavatelja izdanih u sedam najzastupljenijih država (Njemačka, Austrija, Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Slovenija, Irska i Italija) sudjeluje s 50% u ukupnom broju transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja i s 59,29% u ukupnoj vrijednosti transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja.

Od sedam prikazanih država u 2024. najveća vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama učinjena je platnim karticama izdanim u Njemačkoj u iznosu od 1,25 milijarda eura. Najveća prosječna vrijednost u navedenih sedam država po kartičnoj transakciji u iznosu od 142 eura ostvarena je karticama irskih izdavatelja, a najmanja karticama slovenskih izdavatelja u iznosu od 39 eura (Slika 29.).

Slika 29. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema državi izdavatelja – sedam najzastupljenijih država

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj i vrijednost prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u RH.

Izvor: HNB

Prihvat platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije

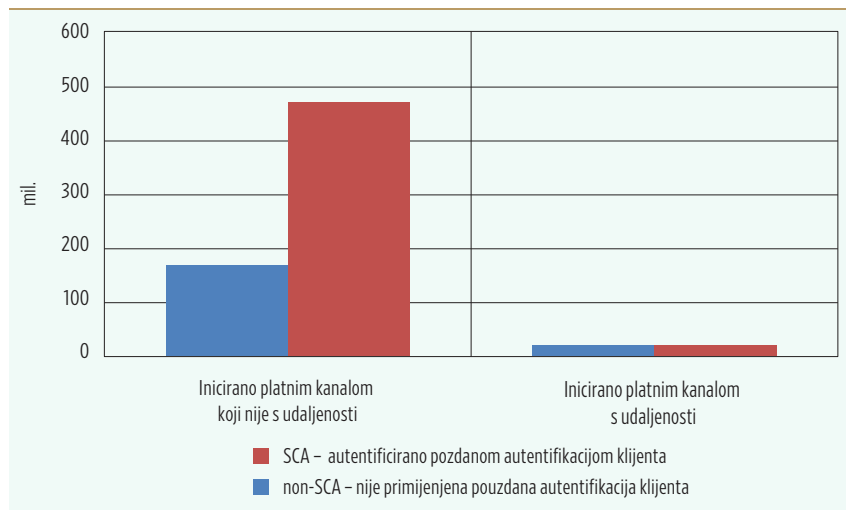
Prihvat platnih transakcija kupnje roba i usluga u RH evidentira se prema kanalu iniciranja i s raščlambom prema korištenoj metodi autentifikacije klijenta (SCA – pouzdanoj autentifikaciji klijenta i non-SCA – nije primijenjena pouzdana autentifikacija klijenta) te korištenim izuzećima.

Pouzdana autentifikacija klijenta (SCA) znači autentifikacija na temelju uporabe dvaju ili više elemenata koji pripadaju u kategoriju znanja (nešto što samo korisnik zna), posjedovanja (nešto što samo korisnik posjeduje) i svojstvenosti (nešto što korisnik jest) koji su međusobno neovisni. Međusobna neovisnost osigurava da “probijanje” jednog elementa ne umanjuje pouzdanost drugih elemenata i osmišljena je tako da štiti povjerljivost podataka o autentifikaciji.

Razlozi za izostanak od primjene SCA-a dijele se ovisno o tome je li transakcija:

- **inicirana kanalom koji nije s udaljenosti:** beskontaktna plaćanja malih vrijednosti, samoposlužni aparati, korisnici kojima se vjeruje, ponavljajuće transakcije i ostalo
- **inicirana kanalom s udaljenosti:** sigurni korporativni postupci, korisnici kojima se vjeruje, ponavljajuće transakcije, mala vrijednost, analiza transakcijskog rizika, transakcije koje je inicirao trgovac i ostalo.

Slika 30. Broj transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije

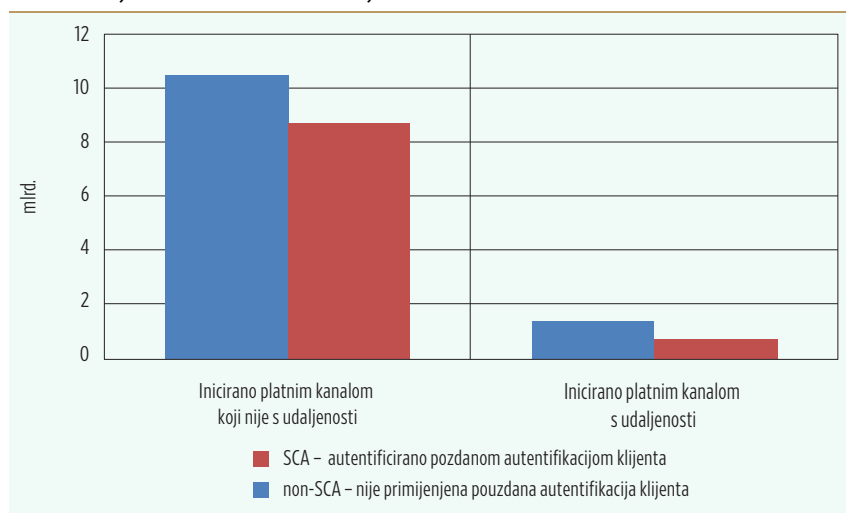
Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj transakcija prihvata platnih kartica u RH (ne uključuje podizanje gotovine na bankomatu).

Izvor: HNB

U RH u 2024. ukupno je prihvaćeno 692,45 milijuna transakcija iniciranih uz fizičku prisutnost uz EFTPOS terminal. Od tog broja za 192,78 milijuna transakcija primijenjen je SCA (26,3%), dok za 539,42 milijuna transakcija nije primijenjen SCA (73,67%).

Nadalje, u RH u 2024. ukupno je prihvaćen 40,31 milijun transakcija iniciranih s udaljenosti. Od tog broja za 20,41 milijun transakcija primijenjen je SCA (50,6%), dok za 19,9 milijuna transakcija nije primijenjen SCA (49,4%).

Slika 31. Vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH (nije uključeno podizanje gotovine na bankomatu).

Izvor: HNB

Prihvat platnih transakcija u RH u 2024. iniciranih uz fizičku prisutnost uz EFTPOS terminal ukupno je iznosio 17,221,47 milijarda eura od kojih je za

11,87 milijarda eura primijenjen SCA (50,75%), dok za 11,53 milijarde eura nije primijenjen SCA (49,25%).

Nadalje, prihvati platnih transakcija u RH u 2024. iniciranih platnim kanalom s udaljenosti ukupno je iznosio 2,1 milijardu eura od kojih je za 1,4 milijarde eura primijenjen SCA (65,5%), dok za 729,91 milijun eura nije primijenjen SCA (34,4%).

Transakcije kod kojih nije primijenjen SCA mogu se podijeliti prema korištenom izuzeću od primjene SCA-a u skladu sa zakonskim propisima (Tablica 17.).

Tablica 17. Transakcije kod kojih nije primijenjen SCA prema vrstama korištenog izuzeća

Inicirani platnim kanalom uz fizičku prisutnost EFTPOS terminala	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (EUR)
Beskontaktna plaćanja male vrijednosti	380.704.872	5.311.949.387
Samoposlužni terminali za prijevozne karte ili naknade za parkiranje	3.052.031	28.462.934
Ostalo	95.446.286	3.337.259.144
Inicirano platnim kanalom s udaljenosti	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (EUR)
Ponavljajuće transakcije	113	1.188
Mala vrijednost	3.687.555	31.307.679
Analiza transakcijskog rizika	3.480	179.374
Transakcije koje je inicirao trgovac	9.941.187	363.711.394
Ostalo	6.269.861	334.709.216

Napomena: Podaci se odnose na ukupnan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH u 2024.
Izvor: HNB

Usporedba korištenja platnih kartica i gotovog novca

Obveznici fiskalizacije⁶ u 2024. godini ukupno su izdali 2.553,16 milijuna računa s ukupnom vrijednosti od 44,39 milijarda eura.

Plaćanje gotovinom i nadalje je najčešće sredstvo plaćanja u RH.

Naime, prema podacima Ministarstva financija RH – Porezne uprave od ukupnog broja izdanih fiskaliziranih računa u RH udio je računa plaćenih gotovinom u 2021. 74,78%, u 2022. 72,49%, u 2023. 68,4%, a u 2024. 65,81%. Istodobno se u promatranom razdoblju udio broja računa plaćenih karticama postupno povećavao te je u 2021. iznosio 21,24%, u 2022. 23,18%, u 2023. 26,8%, a u 2024. 28,85%. Ostatak udjela u broju izdanih računa od prosječno 5,34% odnosio se na broj računa plaćenih ostalim načinima plaćanja.

U skladu s navedenim možemo zaključiti da, kada govorimo o omjerima plaćanja karticom i gotovinom u proteklom razdoblju, otprilike svaki četvrti fiskalizirani račun plaćen je karticom, dok su ostala tri računa plaćena

⁶ Prema podacima Ministarstva financija RH – Porezne uprave prikupljenima na temelju Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, "Narodne novine", br. 133/2012.

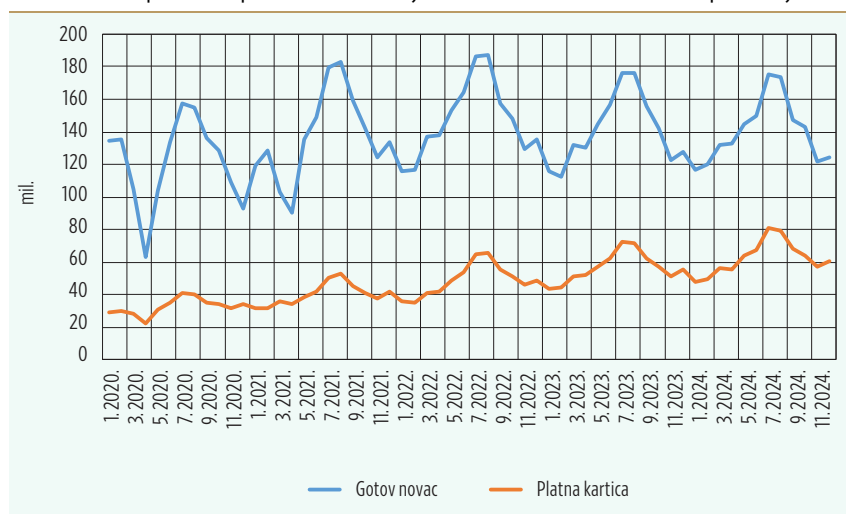
gotovinom. Međutim, i podaci iz sustava fiskalizacije upućuju na to da se navike potrošača razvijaju u smjeru stalnog i ubrzanog rasta broja i vrijednosti bezgotovinskih plaćanja, odnosno da potrošači sve češće odabiru platnu karticu kao sredstvo plaćanja računa te da bi udio računa plaćenih karticom uskoro mogao biti veći od jedne trećine.

Nadalje, a u odnosu na ukupnu vrijednost izdanih fiskaliziranih računa, prema podacima Ministarstva financija RH – Porezne uprave RH u 2021. 46,9% vrijednosti računa plaćeno je gotovinom, u 2022. 45,3%, u 2023. 45,3%, a u 2024. 43,44%. Udio u ukupnoj vrijednosti računa plaćenih karticama iznosio je u 2021. 45,6%, u 2022. 47,2%, u 2023. 47,3%, a u 2024. 48,29%. Ostatak udjela u vrijednosti izdanih računa od 8,27% odnosio se na vrijednost računa plaćenih ostalim načinima plaćanja.

Pritom je prosječna vrijednost jednoga fiskaliziranog računa plaćenoga gotovinom u 2024. iznosila 11,48 eura, a karticom 29,10 eura. U 2023. prosječna vrijednost jednoga fiskaliziranog računa plaćenog gotovinom iznosila je 10,72 eura, a karticom 28,57 eura. Navedeni podaci upućuju na to da potrošači češće odabiru platnu karticu u odnosu na gotovinu pri plaćanju računa s većim iznosima.

Na slikama 32. i 33. daje se usporedni prikaz broja i vrijednosti izdanih računa plaćenih u gotovom novcu u RH te broja i vrijednosti kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga izvršenih platnim karticama hrvatskih i inozemnih izdavatelja. Iz prikaza je vidljivo kako je gotov novac u odnosu na platne kartice kao oblik plaćanja i u 2024. godini znatno zastupljeniji u broju transakcija. Međutim, vrijednost transakcija koje su plaćene platnim karticama premašuje vrijednost fiskaliziranih računa koji su plaćeni gotovim novcem kroz cijelu 2024. (Slika 33.).

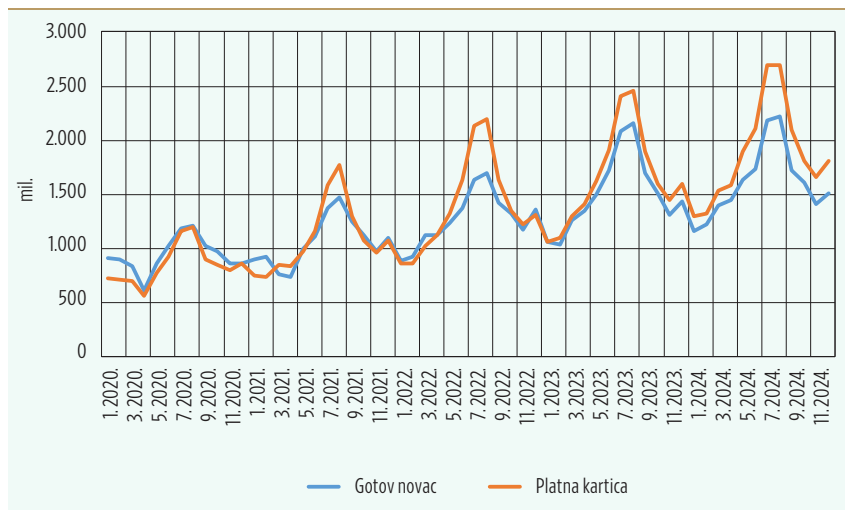
Slika 32. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – broj

Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj tijekom jednoga izvještajnog razdoblja. Podaci za gotov novac odnose se na ukupan broj izdanih računa plaćenih u gotovom novcu. Podaci za platne kartice odnose se na ukupan broj kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga hrvatskim i inozemnim karticama.

Izvori: Ministarstvo financija – Porezna uprava; HNB

Slika 33. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – vrijednost u eurima

Napomena: Podaci se odnose na ukupnu vrijednost tijekom jednoga izvještajnog razdoblja. Podaci za gotov novac odnose se na ukupnu vrijednost izdanih računa plaćenih u gotovom novcu u eurima. Podaci za platne kartice odnose se na ukupnu vrijednost kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga hrvatskim i inozemnim karticama. Izvori: Ministarstvo financija RH – Porezna uprava; HNB

6. Pojmovnik

- **Charge kartica** je platna kartica kod koje u trenutku zadavanja platne transakcije nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a platne se transakcije najčešće izvršavaju do odobrenoga kredita (limita). Iznos troškova nastalih upotrebom kartice s charge funkcijom u određenom razdoblju korisnik podmiruje u cijelosti na kraju određenog razdoblja, najčešće kreditnim transferom.
- **Debitna kartica** je platna kartica koja se izdaje imateljima računa za plaćanje. Troškovi učinjeni ovom karticom naplaćuju se terećenjem računa za plaćanje, i to najčešće odmah.
- **Država članica** je država članica Europske unije i država potpisnica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru.
- **Kartica s odgođenom naplatom** platna je kartica koja se izdaje najčešće imateljima računa za plaćanje. U trenutku zadavanja platne transakcije nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a platne se transakcije najčešće mogu izvršavati do odobrenog limita. Iznos ukupnih troškova nastalih upotrebom platne kartice s funkcijom odgođene naplate, u određenom razdoblju, podmiruje se u cijelosti na kraju određenog razdoblja uslugom izravnog terećenja računa za plaćanje.
- **Kartična platna shema** jest skup funkcija, procedura, postupaka, pravila i uređaja koji imatelju platne kartice omogućuju izvršenje platne transakcije i/ili podizanje gotovog novca kod pružatelja platnih usluga.
- **Kartična platna transakcija** usluga je koja se temelji na prihvatnoj kartičnoj infrastrukturi i pravilima poslovanja kartične platne sheme za izvršavanje platne transakcije debitnom ili kreditnom karticom.
- **Kreditna kartica** je platna kartica kod koje nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a za izvršenje platne transakcije korisniku je odobren kredit (limit). Korisnik platne kartice može izvršavati plaćanja do iznosa odobrenoga kredita (limita). Iznos svake izvršene transakcije nastale upotrebom platne kartice s kreditnom funkcijom u određenom razdoblju automatski se dijeli na ugovoreni broj otplatnih rata prema ugovorenom modelu.
- **Međunarodna platna transakcija** jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) u trećoj državi ili drugoj državi članici.
- **Nacionalna platna transakcija** jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga

primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalaze u RH.

- **Platna kartica** je sredstvo koje omogućuje svojem imatelju izvršenje plaćanja robe i usluga bilo preko prihvatnog uređaja bilo na daljinu i/ili koje omogućuje podizanje gotovog novca i/ili korištenje drugih usluga na bankomatu ili drugom samoposlužnom uređaju te prijenos novčanih sredstava, a koje omogućuje iniciranje platne transakcije i njezino izvršavanje u sklopu kartične platne sheme.
- **Platna transakcija** je polaganje, podizanje ili prijenos novčanih sredstava koje je inicirao platitelj ili su inicirani u njegovo ime i za njegov račun ili ih je inicirao primatelj plaćanja, bez obzira na to kakve su obveze iz odnosa između platitelja i primatelja plaćanja.
- **Platni instrument na temelju kartica** jest svaki platni instrument, uključujući karticu, mobilni telefon, računalo ili bilo koji drugi tehnološki uređaj s odgovarajućom aplikacijom za plaćanje, koji platitelju omogućuje iniciranje platne transakcije na temelju kartica, a koja nije kreditni transfer ili izravno terećenje kako su određeni u članku 2. Uredbe (EU) br. 260/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 924/2009 (SL L 94, 30. 3. 2012.).
- **Pružatelj platnih usluga** jest institucija definirana člankom 7. ZPP-a.
- **Pružatelj platnih usluga izdavatelj** jest institucija koja izdaje platnu karticu.
- **Pružatelj platnih usluga prihvatitelj** jest institucija koja osigurava prihvrat platne transakcije izvršene platnom karticom.
- **Revolving kartica** je platna kartica kod koje u trenutku zadavanja platne transakcije nije osigurano pokriće na računu za plaćanje, a za izvršenje platne transakcije korisniku je najčešće odobren revolving kredit (limit). Iznos troškova nastalih upotrebom kartice s revolving funkcijom u određenom razdoblju korisnik plaća djelomično, u utvrđenom postotku od učinjene potrošnje.
- **Treća država** je svaka strana država koja nije država članica.

7. Dodatak

7.1. Popis tablica

Tablica 1. Ukupan broj uređaja na kojima se obavlja prihvrat platnih kartica na teritoriju RH	13
Tablica 2. Broj bankomata prema županijama na teritoriju RH	14
Tablica 3. Broj platnih kartica izdanih u RH prema korisniku	20
Tablica 4. Broj platnih kartica izdanih u RH prema vrsti kartice	20
Tablica 5. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica izdanih u RH	23
Tablica 6. Broj imatelja platnih kartica u RH (potrošača)	25
Tablica 7. Broj imatelja platnih kartica u RH poslovnih subjekata (nepotrošača)	25
Tablica 8. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po vrsti platne kartice	30
Tablica 9. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija kupnje robe i usluga po funkciji	34
Tablica 10. Nacionalne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	35
Tablica 11. Nacionalne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	36
Tablica 12. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca po funkciji transakcije	38
Tablica 13. Međunarodne kartične transakcije inicirane s udaljenosti prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	42
Tablica 14. Međunarodne kartične transakcije inicirane uz fizičku prisutnost uz POS terminal prema najzastupljenijim kategorijama trgovaca (kodnim listama) prema vrijednosti izvršenih transakcija	43

Tablica 15. Broj i vrijednost transakcija prihvata prema prihvatnom uređaju	47
Tablica 16. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima i imateljima kartice	59
Tablica 17. Transakcije kod kojih nije primijenjen SCA prema vrstama korištenog izuzeća	62

7.2. Popis okvira

Okvir 1. Rasprostranjenost uređaja u RH na dan 31. prosinca 2024.	9
Okvir 2. Zastupljenost platnih kartica potrošača u RH na dan 31. prosinca 2024.	18
Okvir 3. Nacionalne kartične platne transakcije po stanovniku u 2024.	27
Okvir 4. Transakcije prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama prema prihvatnim uređajima u 2024.	45

7.3. Popis slika i prikaza

Prikaz 1. Četverostrana kartična shema u RH	10
Prikaz 2. Trostrana kartična shema u RH	12
Slika 1. Broj bankomata na teritoriju RH	15
Slika 2. Broj EFTPOS uređaja na teritoriju RH	16
Slika 3. Broj beskontaktno-kontaktne EFTPOS uređaja na teritoriju RH	16
Slika 4. Broj platnih kartica	19
Slika 5. Broj korištenih, nekorisćenih i blokiranih platnih kartica	21
Slika 6. Broj novoizdanih i deaktiviranih platnih kartica prema vrsti kartice	22
Slika 7. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica	24
Slika 8. Broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kartičnih platnih transakcija	28

Slika 9. Udjeli u broju i vrijednosti kartičnih transakcija prema kanalu zadavanja (s udaljenosti / uz fizičku prisutnost)	29
Slika 10. Broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima	31
Slika 11. Vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija prema prihvatnim uređajima	31
Slika 12. Prosječan mjesečni broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija po korištenoj platnoj kartici	32
Slika 13. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija podizanja gotovog novca	37
Slika 14. Broj i vrijednost nacionalnih kartičnih platnih transakcija polaganja gotovog novca	39
Slika 15. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija	40
Slika 16. Broj i vrijednost međunarodnih kartičnih platnih transakcija – najzastupljenije države	41
Slika 17. Broj i vrijednost transakcija prihvata na teritoriju RH	45
Slika 18. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata prema izdavatelju platne kartice	48
Slika 19. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama hrvatskih izdavatelja prema imatelju platne kartice	49
Slika 20. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema imatelju platne kartice	49
Slika 21. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH	51
Slika 22. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH prema vrsti transakcije	52
Slika 23. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdanim u RH prema vrsti transakcije	53
Slika 24. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za kupnju robe i usluga	54
Slika 25. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za podizanje gotovog novca	55

Slika 26. Ukupan broj i vrijednost transakcija prihvata za polaganje gotovog novca	56
Slika 27. Broj transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima	57
Slika 28. Vrijednost transakcija prihvata platnih transakcija izvršenih platnim karticama inozemnih izdavatelja prema prihvatnim uređajima	58
Slika 29. Broj i vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja prema državi izdavatelja – sedam najzastupljenijih država	60
Slika 30. Broj transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije	61
Slika 31. Vrijednost transakcija prihvata platnih kartica u RH prema korištenoj metodi autentifikacije	61
Slika 32. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – broj	63
Slika 33. Usporedni prikaz korištenja različitih instrumenata plaćanja – vrijednost u eurima	64

ISSN 1849-790X

